

Šiame numery:

Ideologinė kova ir kūrybinė laisvė.
Ilgai gyvens, kas vertinga:
Broniaus Railos žodis, įteikiant
premią Bernardui Brazdžioniui.
Kai miršta metafizinis objektas —
žmogaus siela.
Kryžiuočių žygis į Lietuvą
Suchenwirt'o poemoje.
Antano Gustaičio naujieji eilėraščiai.
Igno žmonės, angelai ir paukštukai.
Hamiltono "Aidas" ir R. Strimaitis
Chicagoje.

Ideologinė kova ir kūrybinė laisvė

"Imperialistinė propaganda siekia tarybiniais žmonėmis, kūrybinei inteligentijai primesti diskusiją kūrybos laisvės klausimais... Keli žmonės, kurie, sionistų bei buržuazinių nacionalistų pažadų viliojami, atsidūrė Vakarų pasaulyje... atsidūrė imperialistų propagandos klapčukų padėtyje... 'Veiksniai' tau šį tą išspausdins, leis šį tą kurti", bet "jei atsisakys antitarybinio darbo, busi išmestas į sąslavyną".

Tokiais ir panašiais tvirtinimais puošiasi Sigismundo Šimkaus straipsnis "Menininkas ir ideologinė kova", neseniai pasirodęs "Literatūroje ir mene". Jį skaitančiam kyla begalė klausimų: Kur pradingo tų "suviliotųjų" pavardės? Ar jie patys nepasiskakė, kodėl jie atsidūrė Vakarų pasaulyje? Jei tiesa, kaip Šimkus skelbia, yra jo pusėje, kodėl jis viešai nepademondroja jų argumentų klaidingumo? Ar "veiksniai" išėivijoje tikrai nustato, ką menininkai gali kurti? Mėginkime bent trumpai atsakyti į kai kuriuos tų klausimų.

Neskelbdamas išvykusiųjų pavardžių, Šimkus laikosi vienos pagrindinių "tarybinio žurnalizmo" ir totalitarinės galvosenos taisyklių. George Orwell savo romane "1984-ųjų metai" pavaizdavo, kaip sukilėliai prieš totalitarinę sistemą ar jos kritiką yra įstumiami į "atminties skyelę" — jie netenka savo pavardžių ir tampa "beasmeniais". Žymusis anglų rašytojas tiksliai aptarė "tarybinį humanizmą" ir Šimkaus mentalitetą.

Ištraukime šiuos asmenis iš "atminties skylės". Tai Jonas Jurašas, buvęs vyriausias Kauno dramos teatro režisierius; literatūros kritikė, novelistė Aušra -

-Marija Jurašienė; dailininkas Vladas Žilius; rašytojas Iechokas Meras; poetas ir literatūros kri-

tikas Tomas Venclova. Kiekvienas jų savitas, skirtingas menininkas, tačiau jie turi ir nemažą bendrą. Juos jungia kritinio pripažinimo susilaukęs talentas. Jie visi domėjosi moderniojo meno srovėmis, kurias Šimkus pasmerkia, kaip "svetimkūnius". Jie išdrįso pasisakyti prieš Lietuvos kultūrą, lygiuojančią ir dusinančią "tarybinio humanizmo" dovaną — kraštutinę cenzūrą. Pareiškus protestą, Lietuvoje jiems buvo užtaupytos burnos ir atimtos galimybės darbuotis, Šimkaus žodžiais, "savajai kultūrai, su pasišventimu, negailint talento, energijos". Šimkaus aprašomas "kūrybai palankus klimatas" be matant pasikeičia, kai menininkas išdrįsta nesutikti su partija ar pasisakyti prieš priespaudą ir neteisę. Jei tai yra "humanizmas", tada žandaras Deržimorda iš Gogolio "Revizoriaus" yra pavyzdinis humanistas.

Vakaruose šie kultūrininkai susidūrė su amžinosiomis emigrantų problemomis. Savo žemės ir duonos netekimas yra neįkainojamas nuostolis. Tačiau jie drauge įsitikino, kad kūrybinė laisvė yra labai konkretus dalykas, o ne, kaip Šimkus skelbia, vien imperialistų lozungas. Iš Lietuvos parodų salių išstumtas Žilius dabar tapo ir ruošia parodas su ypatinga energija. Mero romanas "Striptizas", kurį leidėklis Lietuvoje atsisakė spausdinti, pasirodė Amerikoje ir jau laimėjo išėivų rašytojų draugijos premiją. Tėvynėje palaipsniui nutildytas, į Rašytojų sąjungą nepriimtas Tomas Venclova ką tik išleido stambų savo poezijos rinkinį. Jurašienės essays apie ypatingą šiandieninės lietuvių kultūros padėtį niekad nebūtų galėjė išvysti dienos šviesą tėvynėje. Iš Lietuvos scenos išstumtas Jurašas ruošia jau trečiąjį savo spektaklį Amerikos scenoje, į kurią kelias niekam nelengvas. Idomiu sutapimu, tai tėvynėje gyvenančio autoriaus drama, vaizduojanti totalitarizmo košmarą. Užsienin išvykęs, Jurašas ne tik atgavo savo kūrybinį balsą, bet ir suteikė jį Lietuvoje prabilti negalinčiam kūrėjui.

Kieno balsas daugiau sveria — šių kūrėjų, ar Zdanovą imituojančio ir šūkiu diskusiją "laiminčio" Šimkaus? K. Z.

ILGAI GYVENS, KAS VERTINGA

Keleto minčių prakalba, įteikiant Bernardui Brazdžioniui poezijos premiją gegužės 7 d. Los Angeles, Kalifornijoje

BRONYS RAILA

Pirmiausiai truputis šio įvykio istorijos.

Malonu prisiminti, kad jojo šaknys pradėjo dygti prieš metus su viršum kaip tik mano šiaudinėje pastogėje. Pernai, rodos, kovo mėnesį ten buvom susirinkę savaip papramogauti būrelis draugų, jų tarpe ir tolimiausi skirtingu sparnu kaimynai — Brazdžioniai iš Vistos ir Galiūnai iš Šventos Barboros. Užkandžio pertraukom befilosofuojant kartais ir apie tam tikras dvasiškesnes vertybes, kaip apie meną, poeziją ar paties mūsų gyvenimo trapų poetiškumą, staiga Klemas Galiūnas — judraus šiauriečių aukštaičių temperamento savininkas — penkiom minutėm paprašė žodžio, išliepsnojo ir pareiškė, kad, būdamas karštas poezijos mylėtojas, Lietuvos nepriklausomybės 60 metų sukakčiai paminėti jis ketinas skirti 1000 dolerių premiją to laikotarpio dar gyvam poetui, stipriausiai išreiškusiam mūsų tautos laisvės idėją. Tada jis paprašė mūsų tautos jo premijos skyrimo mechanizmo nustatyti.

Kai netikėtai paklojamas tikras tūkstantis dolerių, tai daug tautos jiems sunaudoti jau nereikia. Mes atsakomybės atsikratėm ir dalyką nukreipėm į Lietuvos rašytojų draugijos valdžią, galvodami, kad bešališkiausiai ji tegali nurodyti premijos skyrimo tvarką ir surasti vertingiausią laimėtoją. Taip ir atsitiko — nors neslėpsiu žiną, kad mecenatas apie pusmetį buvo kankinamas visokių neaiškumų, vilkinimo ir biurokratinės painiavos. Tačiau premijai laimėti sąlygos nebuvo per daug lengvos. Be abejo, jos turėjo gerokai varžyti ir vertinimo komisiją. Pavyzdžiui, kad ir tasai pirmasis punktas, jog premija gali gauti tik gyvas "laisvajame pasaulyje" (tekty suprasti, tik užsienyje) gyvenan-

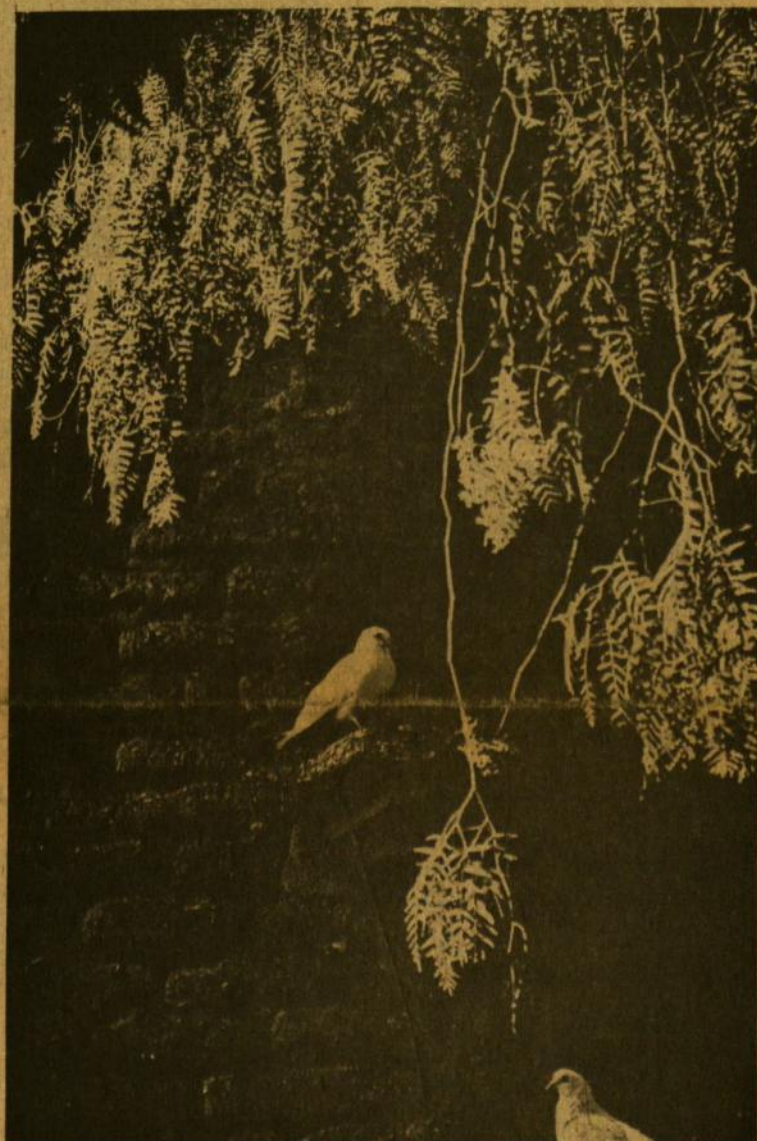
tis poetas, kuris jau nuo 1918 metų savo kūryba labiausiai galvino, kvėpė ir stiprino lietuvių tautą. Tokių ilgaamžių dar gyvų poetų išėivijoje sunkoka būtų labai daug surasti, kada štai ir mūsų laureatas 1918 metais žuoliavo tik vienuoliktuosius — taigi spėčiau, dar tik pradinėje mokykloje lavinosi tautą gaivinti.

Bet neneigsim, kad ir tokios kebltos sąlygos suvaržytas, vertinimo komisijos sprendimas šiuo atveju atrodo pakankamai realistiškas, pagrįstas ryškiais duomenimis ir, tikiuosi, mūsų viešosios nuomonės vairininkų bus patel-sintas.

Šią pastarąją aplinkybę iškeliau ne atsitiktinai. Mat, čia dabar per daug rodosi juodu debesų ir žaibų padangėje. Daugelis galit regėti, kad mūsų viešojo gyvenimo plokštumoje kaskart plačiau atsiveria, it kadaisė Vezuvijaus kalne, reto primityvumo ir anarchijos plevėsų krateriai, kur ir rašytojų draugijos ir kitų sambūrių literatūrinių komisijų sprendimus, kaip lygiai ir pačias knygas, dar negirdėto stiliaus demagogijos ir dumblo lava šoko užpilti nieko bendra su literatūra neturėję piliečiai "patriotai" bei šiaip jau rėksmingi netikėtai išdygę ir pagal Iliiiois įstatymus užsiregistravę reorganizuoti tarzanai.

Jei Amerikos lietuvių visuomenė šio superskaraus nuosmūko ligos neatlaikys ir įnirtusių anarchijos antpuolių nepajėgs ryžtingai atremti, tai mūsų tautinės kultūros dalykų vertintojai, rimtiam literatūros ar meno kritikai, ypač neretam kultūrinių vertybių kūrėjui darysis kaskart šalčiau ir nejaukiau besireikšti tokios žuvų rinkos atmosferoje.

Bet štai bliksiteli reiškiniai, skatinantys dar per daug nenusiminti. Nors jau dylantis ir negausus lietuviškos knygos mylėtojų sek-

San Juan Capistrano mištas, Kalifornijoje.

Nuotr. Algimanto Kezio, S.J.

torius, bet dar ne visa išėivijos visuomenė atsuko nugarą savosios tautinės kultūros vertybėms. Tebeturim fondų, organizacijų ir sambūrių, kurie vienu ar kitu būdu stengiasi paremti ar bent parodyti šiltesnio dėmesio kultūros vertybių kūrėjams. Ne kartą ton srovelėn išlieja pavieniai geriau įsikūrę ar brandžiau dvasiškai išnokę tautiečiai, kaip Simas Kašielionis Chicagoje, ar pvz. mūsų losangelėnas Algis Raulinaitis su permykščia Draugo romano premija, o štai šiemet santabarėnas Klemas Galiūnas su specialia dovana poezijai.

Norėtusi melstis, kad tokie pozityvūs reiškiniai nebūtų atsitiktiniai ir vienkartiniai. Taip pat drįsčiau priminti, kad sąlygos, kuriom mecenatai kartais apkausto savo kultūrinę labdarą, būtu ko laisviausios, neapribojamos siaurais ar tik kokiais propagandiniais tikslais. Negi mūsų dabartinio totalistinio šimtmečio patyrimai dar nepaliudytu, kad vertinga mūsų kūryba suklesti daugiausia tada, kai josios kūrėjai ko mažiausiai būna dusinami varžtų, valdžios įsakų, cenzūrų, viešų išniekinimų ar gulagų virbų.

Reikšmingos meninės vertybės ir propagandistų pretenzijos

Šiom keliom mintim neketinu paneigti specialia šių metų progą gal ir pateisinamos sąlygos — to lietuvių tautos "gaivinimo,

įkvėpimo ir stiprinimo" per pastavuosienė atsuko nugarą savosios tautinės kultūros vertybėms. Tuo labiau nekritikuojau komisijos sprendimo, suradusio tą sąlygą arčiausiai atitikusį Bernardą Brazdžionį. Sprendimas gal būtų pusėtinai realus, net jei žvelgtume ne vien į poezijos, bet ir apskritai į grožinės mūsų literatūros panoramą ypač per pastaruosius tris dešimtmečius, per kuriuos mūsų daugelis tebebuvo gyvi ar dar tik skaisčiai pradėję merdėti... Išskyrus Vytauto Antono romanus su "Sventaragių" priešaky, kitų tokių karštų patriotizmo šauklių buvo reta girdėti.

Deja, lietuvių tautinę kūrybą ištiko skirtingi likimai. Laisvės netekusioje tėvynėje meno kūrybos sveika raida išvis buvo brutaliai nutraukta ir smurtiškai iškreipiama, pajungianti jos gyventojus ir vieną siaurą privilegijuotą kūrėjų sektorių tarnauti valdžios interesams ir liaupsinti tos svetimų šaknų politinės užurpatorių klišios iškamšas. Bet užsienyje mes kiti galėjom gana laisvai tegu ir be gausingės tautinio užnugario, įieškoti naujų kūrybos formų ir stilių, kultivuoti bet kokią ideologiją ir mėginti atitikti vėliausių madų manieras — kas be abejo buvo patrauklu, yra teigiama ir galėjo būti naudinga.

Tačiau, pridėjęs ausį prie žemės, vis girdžiu ir juntų (kaip jaučia ir išėivijos gyvojį visuomenė), kad su tom pastangom

dar tvirtai neįsibrėžė mūsų tra-giškojo laikmečio visuma. Nors ir gerų norų, bet pasaulio dėmesio neatkreipusios tebėra lietuvių tautos svarbiųjų troškimų, mūsų kovų ir žaidimų manifestacijos, o broliai žyda! kai kuriuose savo filmuose mūsų tautą dargi nacių esesininkais dergia. Dar nepasiekta imponuojančių gelmių, nesurasta naujų šviežių ir didingų kūrybinės išraiškos formų. O ir patsai tos kūrybos turinys kartais tepirlygsta ar net nepasiekia eilinio bėglio iš tėvynės patyrimų ir pergyvenimų kokybės.

Tai būtų gana rūstus ir mano gal per daug apibendrintas nusiskundimas. Kas iš mūsų įsiskarščiavę neperpučiam dūdų? Bet gal nereikėtų to ir nutylėti. Gal kaip tik derėtų vis prisiminti, kad meno kūryba, kuri tepajėgia būti vien mažų, smulkaus kalibro idėjų, trivialių, nudilintų, stačiai nesvarbių ir nereikšmingų ar ir jokių dvasinių problemų išreiškėja — kaip praityje, taip ir dabar tegali rasti vien menką atbalsį visuomenėje, ar nebent tik labai specialiose rūkštyse mirkytų estetų rateliuose. Ji nesudugsta, ilgalaikė neišbūna ir turbūt niekada nebus.

Rodas, niekas į šitokių priekaištų gardą neįsprausim Brazdžionio. Per jo plunksną sklindusios meninės vertybės niekada nebuvo, kaip sakoma, be objekto ar (it šio amžiaus vidurio vyriausioje tapyboje) tam tikri abstraktiniai "plėmų įšekojimai". Gana reti ir jo formalistiniai žaidimai ar vien tik sklandūs estetiškų gamų akordai, pasimelsvę "amžinojo grožio" horizontai. Tad dantį sukandę turėsim sutikti, kad ir jaunystėje ir vėliau subrendimo laikotarpiais vadinamojo "modernizmo" čia nedaug tebuta. Bet visuomet gausu turinio ir jo prasmės, išsiliesiančios savito stiliaus ryškumu ir taurios skambios kalbos srovėm. Tai vertybės, kurios ilgiau išlieka, kurios reikalingesnės, svarbesnės ir pastovesnės, kurios todėl tampa klasikinės.

Su tuo patenka į vienos problemos kryžkelę, kur mūsų visuomenėje ir dargi pačių literatūrų bei kitų menininkų tarpe nuolat tebegirdėti nesupratimų ar ir paties aiškiausio nesupratimo piktai balsai.

Meno kūryba ir meninės vertybės yra savotiški fenomenai, kuriuose sunkiai ir didžiai nevienodai tesujieskomi įvairių teorijų konstruktorių "dėsniai". Kažin ar ne geriau tatau pasako paprastasis sveikas protas, o ypač jausmas, nujaudimas, intuicija. Pagrindinis ir, kaip atrodo, "amžinas" dėsnis tačiau yra toks: didelio ir gražaus meno pačios per save nesukuria net ir didžiausios bei kilniausios religinės, tautinės, moralinės, socialinės, jų tarpe socialistinės ar net lenininės idėjos, kaip pvz. vertingo architektūros paminklo ir iš brangiausių medžiagų nepastato dargi patys gabiausi statybos verslo specialistai. Be abejo, minėtosios idėjos gali meno kūrini įiekti tiek labiau — kas be abejo buvo patrauklu, yra teigiama ir galėjo būti naudinga. Jei menininkas nepajėgia ar nesugeba jų meniškai išreikšti, anų idėjų vertingumas ir kilnumas

(Nukoita į 2 psl.)

Ilgai gyvens, kas vertinga

(Atkelta iš 1 puslapio)

kūrinio kokybės neįrodo ir nepateisina.

Ir iš tikrųjų — kam čia tuoj pretenduoti į meną? Tegu patys dvasininkai šventyklose skelbia religines, dorines idėjas ar tik kietas dogmas. Tegu politikai ir visuomenininkai perša patriotizmo ar kokių specialių tautinių revoliucijų reikalingumą. Tegu agitatoriai, mes laikraštininkai ir kiti ekstremistai, tegu mokslininkai, istorikai, Floridos pensininkai, ypač tautos vadai dėsto savųjų filosofijų grožį, jų tiesų tikrumą, jų manifestų gigantišką vertę, buvusių, esamų ir būsimų santvarkų prakilnumą. Čia jų priemonės, tikslai, interesai, tai būtinie pirmiausia ir jų prakitais darbais.

Kam tuoj rašyti eiles ar neįdomias novelas, jei tų idėjų dėstyimas geriau tiktų paskaitininkam ir brošiūrų autoriui? Nes visa tai savaime dar nėra ir negali būti poezija. Panašiai, kaip ir gabių braižytojų ir rangovų perstatyta kokia parapijos svetainė dar netapo architektūros meno paminklas...

Brazdžioniui skolingi visi —
dar net ir katalikai

Tikduosį, jūs pradėdai suprasti, ką norėjau pasakyti ir kas šiom aplinkybėm neįmanoma dar trumpiau išnagrinėti.

Atvirai kalbant, šiandien mes susibūrėm ne kokiame mokslininkų, o vedami noro drauge maloniai pabavoti ir mėginti įsijausti į kūrybinio veikalo padarinius žmogaus ne dvasininko, moralisto, politiko ar kokio socialisto, bet — poeto, menininko, esteti

Oak Meadow Park, Los Gatos, Kalifornijoje

Nuotrauka Algimanto Kežio, S.J.

vertybių kūrėjo. Kaip tik vieno iš tų, kuris anų margašpalvių idėjų spektru labai jautriai, išraiškiai, tiesiog buriančiai mokojo prakalbėti į mūsų tautą, tuo ją stiprindamas, gaivindamas ir įkvėpdamas. Bijau pertempti, bet surizikuosiu tarti: — gal net paveikiau, giliau, gražiau ir „amžinai“, negu Viešpaties buvo lemta aniem kitiem ideologam.

Kai nenutylėjau vienos kitos minties, kurios gal nederėjo skelbti tokia iškilminga proga, tai pridėjau ir dar vieną. Sunkus mūsų tautos likimas tėvynėje, užgniaužimas jai laisvės sakyti ir atvirai vertinti, kas mūsų giminei svarbu ir brangu, iš kitos pusės užsienyje tasai žlimantis išeivijos akiračių ribotumas, atsukantis nudvasėjimas ir teisingo vertybių mato praradimas, kaip ir

apskritai šis gerokai liūdnas mūsų buities laikotarpis — nesmaigu sakyti, bet visa tai skriaudė Bernardą kaip žmogų ir lietuvių tautos poetą.

Gal jūs kitaip, bet aš matau ir jaučiu: mes dar neišmokom jo supraci ir įvertinti tokiu mastu, kokio reikalauja mūsų kultūros istorija. Pasidžiaugimas jo retais pasirodymais, pavyzdžiui, Australijos lietuvių salose ar šen ten Amerikoje per literatūros vakarus yra gražios, bet tik mažos trumpalaikės žiežirbos. Plataus ir gelmingo poeto kūrybos lobis pergyvenimo visuomenėje vis dar nematoma. Aišku, pasakysit: toks nepalankus likimas tremties sąlygom. Bet tai tik pigūs pasiteisinimai.

O kiek paruošta ir tepasirodė ne paviršutinių studijų apie

jo kūrybą? Dar neturėjom jokios monografijos apie rašytoją ir jokios išsamesnės biografijos, nors poeto amžius jau yra visai pasiekęs veteranišką gyvenimo tarpą. Pagaliau mūsų katalikų bendruomenė ir pati Bendrija, kurios garbei ir dvasiai turinti šis poetas yra sukūręs tiek brandžių posmų, kokių ligi šiol jai nebuvo padovanojęs joks kitas lietuvių poetas, — neatrodo, kad labai skubėtų arčiau glausti šį sūnų nepaklydėlį ir anaipolį ne palaidūną. Aš nejačiu ir abejoju, ar jūs kiti jaustumėt, kad šiuose sluoksniuose tiek išskirtinai būtų įvertintas ir tiek pagal jo religinės muzos svorį iškeltas, kiek dvasinio grožio, mistinio turto, magnetizmo burtų, tiesiog blizgesio suteiktą Bžnyčiai ir lietuvių katalikų bendruomenei jo

sios ištikimo pranašo, iškalbingiausio bardo, mažne švento Bernardo poezija...

Taip tartum nesuvaldomai įsikalbėjęs, nuvokių savo išpuolių riziką ir visus pasipiktinčius labai atsiprašau. Bet kad ir aplinkybės šį kartą kiek savotiškos. Mano draugai ir arčiau pažįstamys priešininkai gerai žino, kad mano, kaip skeptiko, dorybių tarpe pati didžiausioji kol kas nebuvo išskirtinis pamaldumas... Bet jei tokią dejonę priminiau mūsų katalikiškai bendruomenei ir pačiai Eklezijai, tartum kokią priekaištą ar bent akibrokštą, tai tas tegu parodo, kaip mes kiti vertinam Brazdžionio poeziją: je religinio motyvo svarbą, jo grožį, lyrinį brandumą, tos poezijos neabejotinai pėlytą vietą mūsų literatūros ir tautinės kultūros raidoje.

Deja, pritemo mūsų perspektyvų linijos, susijaukė proporcijos, pamiršom vertybių gradaciją ne tik tautinės politikos laktose, bet ir tautinės kultūros baruose.

Gyvojo Viešpaties kėleivis
mūsų kultūros tradicijoje

Brazdžionis būtų per daug turtinga ir šakota kūrybinė asmenybė trumpam pavaizdavimui.

Tai ne tik vienas iš stipriausių ir šilčiausių jaunimo poezijos pradinių, bet taip pat literatūros apžvalgininkas, kritikas ir įvairių leidinių, žurnalų, antologijų redaktorius, gausių tyrinių ir ironiškų dar nespausdintų akimirų pokštinnikas (jom aš visada jutau didelę silpnę...), dar kelių neišleistų lyrikos rinkinių ir poemo autorius, kūrėjas dvylikos ankstyvesniųjų savo knygų, sudėtų į auksikiai gražų „Pilnatis“ tomą — toks man vaizduojasi visada kupinas samojos, didelės erudicijos, plačių dvasinių ir kultūrinių horizontų žmogus, nuo vaikystės spėjęs tvirtai įremti koją į savo tėvynės

protėvių žemę, o paskui daug ilgesnį savo subrendusio gyvenimo dalį per vakarų Europą ir Ameriką štai vis toliau ir toliau „per pasaulį keliaujantis“. Net ligi Vistos Kalifornijoje!

Gal daugiau nei trečdalyje visų jo eilėraščių žymu nevystančios religinės temos, simboliai ar bent tokia atmosfera. Ir kaip dažnai ten kartojamas tos pat prasmės daugiavardis žodis: Dievas, Rūpintojėlis, Kūdikis, Dangus, Amžių Tėvas, Gerasis Piemuo ir ypač — Viešpats! Su jais Brazdžionis pratęsia, pripildo, išpuošia ir kone išbaigtinai atveda keturių šimtmečių mūsų raštijos dvasinio ciklo krikščioniškąją tradiciją, kurioje, pradėdamas Mažvydu, tiek versta ar prirašyta katekizmo, „kantičų“, pamokslų, giesmių ir maldų — apskri-

tai imant, gausybę geros teologijos ir dogmatikos, bet itin šykščiai geros poezijos.

Ir šitaip, nebenutrūkusi nuo Mažvydo, toji religinės eilėdarbos gija toliau vystėsi ir įsiliejo mūsų tautos dvasion, kol, kaip šiandien tėvynėje, pagaliau virto vienu iš tautinės atsparos ramsčių. Ją girdėjom ir tebejauchiam tokiuose klasikinuose sąskambiuose, kaip pvz. Strazdelio maldą „Pulkim ant kelių“, Vienažindžio gūdžios rezignacijos viziją „Kaipgi gražus, gražus tolimasis dangus“, arba maironiškoji „Marija, Marija“, pagaliau Bernardo mielo draugo Mūrininko jau sumodernėjęs švelnus pokalbis su Jėzumi, dar kitoje vietoje išsilies paties poeto tarsi nuosirdžiausia išpažintimi:

(Nukelta į 3 pusl.)

DR. K. G. BALUKAS

Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Jei neatliepia skambinti 874-8004
Prima liguosius pagal susitarimą.

DR. VL. BLAŽYS

PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue.
Val.: pirm., antr., ketv., penkt. 8 iki 12 val. vakaro.
Šešt., nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-3670.
Resid. tel. WA1brook 5-3048.

Tel. ofiso HE 4-5849; rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv., penkt. 1:00 - 5:00 val. popiet. treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Jonas G. BYLA-BYLAITIS

GALVOS IR STUBURO LIGOS
2858 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. — 476-3409
Valandos pagal susitarimą

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirm., ir ketv. 1-4 ir 7-9; antr., ir penkt. 10-4; šešt., 10-3 val.

Ofis. tel. 735-4477; rez. 246-2839

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės ligos.
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specialybė Akų ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — FR 8-2220

DR. JANINA KŠEVIČIUS

JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketv., ir penkt. nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šešt., nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS

DERMATOLOGIJA
CHIRURGIJA
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakoma 12 valandų
489-4441 — 561-4605

Ištalgo ir buto tel. 652-1381

DR. FERD. VYT. KAUNAS

BENDROJI MEDICINA
1407 So. 49th Court, Cicero, Ill.
Kasdien 10-12 ir 4-7
Išskyrus treč. ir šeštad.

Tel. ofiso ir buto: Olympe 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

Lietuvis gydytojas
3925 West 59th Street
Val.: pirm., antr., ketv., ir penkt. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue.
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofs. tel. RE 7-1168, rez. 239-2919

Ofs. HE 4-1818; rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
71-os ir Campbell Ave. kamp.
Val.: pirm., antr., ketv., ir penkt. 3 iki 7 v. p. p. Tik susitarus.

OPTICAL STUDIO

VIOLETA KAROSAITE
7051 So. Washenaw — Tel. 778-6766
Pritaikomi akiniai pagal gydytojų receptus.
Didelis akinių rėmų pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., penkt. 10-5:30.
Ketv. 1-5 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p. Trečiadienis uždaryta.

Telef. — 282-4356

DR. ROMAS PETKUS

AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
141 NO. WABASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS

(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir „Contact lenses“
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2380, rezid. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Residencijos telef. GR 6-0617
Ofiso val.: pirm., antr., ketv., ir penkt. nuo 1:00 ligi 3:00 val. popiet

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus.

Tel. ofiso FR 6-6446

F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofs. tel. 586-8166; namų 381-3772

DR. PETRAS ŽLIOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 So. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-7; šeštadienis pagal susitarimą

Kai miršta metafizinis meno objektas — žmogaus siela

Redakcijos pastaba. Prieš kiek laiko (1977. XII 30) „New York Times“ korespondentas savo laikraščio puslapiuose aprašė išpuolius pokalbio su dail. L. Tu-leikiu ir kt. Vilniuje. Užkalbinėtoji tvirtino, kad jie komunistinėje sistemoje turį visišką kūrybinio pasirinkimo laisvę ir pulkias darbo sąlygas. Beveik arti to būna ir kai kurių Lietuvoje besilankančių išeivijos dailininkų atsiliepimai. Turėdama galvoj „New York Times“ korespondentą, „Metmenų“ redakcija trim klausimais klostelėjo visą būrį išeivijos dailininkų, teatro, rašytojų ir aplamai kultūrinių, anksčiau ar vėliau iš Lietuvos pasitraukusių, nuomonės apie šiandieninę kultūrinę — kūrybinę situaciją Lietuvoje ir „New York Times“ paskelbtus L. Tu-leikio ir kt. tvirtinimus.

Iš be galo įdomių mūsų čionykščių kultūrininkų atsiliepimų vieną čia perspausdiname iš naujo „Metmenų“ numerio (1978 m., Nr. 35). Tai Jono Jurašo atsakas. Turint mintį čia Jono Jurašo atvirai keliamą baugų klausimą: ar šiandieninė Lietuvių tautos šviesuomenė atlieka savo tautinę pareigą? klausukinė problema savo kaltinamuoju pobūdžiu jau gali būti siejama ne vien tik su paver-

tuojų šviesuoliu, bet ir su laisvuoju išeiviu.

Jonas Jurašas rašo:

— Į pateiktus klausimus esu atsakęs veiksmu — atsisakiau eiti į kompromisus su savim ir kurti primetose mūsų tautai ribose. Žinojau, kad individualaus protesto kaina bus aukšta ir vargu, ar išspręstų sudėtingą mūsų laikmečio dilemą. Nesijaučiau žinąs atsakymą ir iš dabartinės abejotinos tremtinio perspektyvos.

Manau, kad kiekvienam menininkui, gyvenančiam totalitarinėje sistemoje, anksčiau ar vėliau pasirinkimo problema tampa egzistencine — susitaikyti su prievarta, arba pasipriešinti likimui. Atrodytu, kad maistingoji meno prigimtis greičiau stumia menininką į antrąjį, dažniausiai pražūtingą kelią. Bet tik jis vienas gali spręsti, ar aklos jėgos pergale būtinai reiškia dvasios pralaimėjimą? Ar yra mene kita alternatyva, kaip kurti, klausant tik savo vidinio balso? Savo patirtimi įsitikinau, kad nėra esminio skirtumo tarp reliatyviai „platesnės kūrybinės erdvės Lietuvoje“ ir „daugiaus konservatyvios Maskvos atmosferos“. Šiandieną ten gabesniųjų tarpe vyrauja bendra intelektualinio konclagerio savijauta. Tai parodė gerai žinomi pasaulyje pavyzdžiai: kas neprisitaikė — buvo išmesti už borto, arba nutildyti. Man neteko sutikti asmenybių, kurios, laviruojančios tarp kraštutinumų, būtų išlikę nedeformuotos. Nežiūrint į tai, kaip gražiai papasakos užsienio žurnalistai apie neva kūrybinę laisvę lageryje, išėjus svečui per stovyklos vartus, pasmerktą padėtis nepagerės. Priešingai, prižiūrotojas taps žūlesnis, nes jis jau patyrė kalinio romumą. Sakoma, kad jeigu užvožus blusą stiklainiui, ji pradžioj šokinėja, daužosi į sienas, tai palaipsniui pripranta ir, nuėmus gaubtą, nebesoka laisvėn. Jos „sveikas protas“ sako, kad net ir „stiklo sienos galva nepramuši“, o jei ir

pramuštum, tai, S.E. Lec žodžiais, — „Ką gi rasi gretimaj kameraj?“ „Sveiku protu“ vadovaujasi ir didžioji dalis šiandieninės Lietuvos menininkų, kurie per tisedšimt metų gerai išmoko patarę: „Kieno vežime sėdi, to ir giesmę giedi“. O kadangi viltis išvysti laisvus ratus yra per daug miglota, tai mainais už kūrybinės laisvės trupinėlius išduoti meno principus atrodo ne tokia jau didelė kaina. Ypač, kai taip sparčiai krenta kainos mūsų amžiaus vertybėms. To išdava: „sėkmingai laviruojantis“ menininkas tolsta nuo savęs, progresuoja kūrybinė impotencija ir miršta pats metafizinis meno objektas — žmogaus siela. Galbūt tai yra viena iš priežasčių, kodėl mūsų kūrinių gali atrodyti „įdomūs, bet neįaudinančios“. Greta vidinio išsigimimo vyksta vis didesnė kūrėjo izoliacija nuo pasaulio. Toldamas nuo savęs, jis tolsta nuo savo tautos ir visatos. Jis taip „įsijaučia“ žaidime, kad užmiršta, vardan ko jis pradėjo žaidimą. O to žaidimo taisyklės kapituluojamos prieš realybę yra negalios. Energija, su kuria jis pradėjo kovą ištrūkti iš „siauresnių kūrybinės laisvės rėmų“ ir „platesnių“, išseko, jis pavargo ir jau nesuvokia, jog už stiklinės sienos tvyro kiti nepasiekiamos meno tobulybės horizontai.

Mažos ir paverptos tautos menininkui yra dar sunkiau apsispręsti. Jam iškyla atsakomybės problema ne tik už savo talentą, bet ir jo laikinamos tautos kultūrą. Neprisidėdamas ją išsaugoti, perleis jos likimą į nešvarias rankas, ir amžinai sirgs sąžinės graužatim. O prisidėmęs kultūrinę misiją „išsaugoti savo moralinį ir meninį integralumą“, nejučiomis nuslįs į kompromisus, praras ir moralinį, ir meninį savo veidą. Koks trečias kelias? Palikti savo kraštą, — perkąsti tave maitinančias gyvas? Ištripti pasaulio begalybėje? Retas lietuvis suabejos pasakyti, kad „geriau būti pirmam savo kaimo, nei paskutiniam mieste“.

Dar rečiau ryšis nežinia. Ne iš gimto kuklumo — lietuviškas kuklumas yra greičiau nuduodamas, maskuojantis dideles, neįgyvendintas ambicijas, tarp kurių pirmoji — išaukštinti ne save, bet lietuvių tautą, neteisingai užmirštą ir paniekintą. Tik dažnai užmirštama, kad alternatyvos kurti svetur, tremtyje nesibodėjo nei Baironas su Ibsenu, nei Hegenas ar Rachmaninovas.

Tebus pasaulio sąžinei kaltė už tai, kad, anto R. Šilbajorio, „mūsų tauta yra išsimiklinusi būti pripausta“. Jos garbei — paprastas lietuvis niekuomet nepalūžo. Didžiausių priespaudų metais pasišurpdavo, susigūždavo, laukdavo. Ir kažkokių nesuvokiama būdu gimdydavo savo donelaičius, čurionius, basanavičius, strazdus. Tikėjo jais ir matė jų rankose laisvės žibūrą. Šiandien yra kitaip. „Tarybinė“ lietuvių inteligentija išmainė savo tautos melę ir pagarbą į leidimą kurti „socialistinę kultūrą“, kurios tauta nepriima, nekenčia ir niekina. Net šviesesnių lietuvių inteligentų tarpe gali išgirsti naują mintį, kad „vardan tautos meno, kultūros reikla eiti pasiobuoliant su pačiu velniu“. Girdi, mes lietuviai, mūsų kultūra, kalba — dar lietuviška, mūsų Saugumas, partija — jau beveik sulietuvinta. Tad būkime diplomatiskiai, atmeskim bergždžius skrupulus. Mes, inteligentai, ypatingo laiko biteles. Tad pulkime spiečiu kiekvieną, kas pareikš abejonę, ar į sveiką avilį nešamas medus ir kas tą medų kopinė? Mes taip uoliai užjame nurodytu maršrutu, kad nėra kada rinktis, kurie žiedlapiai tikri, kurie užnuodyti arba popieriniai. Nėra kada pastebėti, kad avilyje priviso galybės tranų, kurie tik ir džiaugiasi mūsų uoliumu, rydami medų. Mes nežinom ir nenorim žinoti, mes tik kuklios bitės — darbininkės. Bet jei mums kelia pastos į gatves išėjusi minia ir sušuks „Laisvės Lietuvai!“ — bitelių tarpe kyla susirizimas, pan-

ka, pasipiktinimas, — kaip drįso liaudis, mūsų nepasiklausus, kelti nerimą, trukdyti kultūrinę misiją, piktinti mūsų valdžią, užtraukti ant jos galvos Maskvos rūstybę? Mūsų istorijoj nematyto masto koalicija su tautos prievaidais kelia baisią mintį, ar neišsigimė mūsų šaunioji inteligentija — tautos žiedas? Ar nepradėjo senatviškai braškėti mūsų kultūros šakos dar tuomet, kai paprastas valstietis desperatiškai kovojo miškuose, šviesiausi tautos sūnūs buvo atkirsti, išvežti, sunaikinti? Ar mes, pokario kartos kultūrininkai, nepaskubėjome užmiršti didžiąją tautos žaidimą, nugramzdinti praeitį Vorkutos šachtų dusulį, tundros šaltį kauklyose, sudegintų knygų smalkių kvapą, apiberti melo dulkėmis pamėlusius kūnus turgaus alkštėje?

Sakytį Amerikos žurnalistas, kad talentingieji dirba, o nesugebantys — atseit, šmeižia tarybų valdžią, yra fariziejiskas pasiteisinimas. Tai išdavytė tų neįvardintų menininkų, kurie nesileistų į pasikalbėjimus su užsieniečiais apie nesamą kūrybinę laisvę Lietuvoje.

Gal dar per mažai būžinas plėkė mūsų nuolankias nugaras, gal dar per anksti mums iš kumėlių — į tautos pranašus?

Todėl aš negaliu nei linkėti, nei tikėti, kad vyraujančią konformistinę kultūrą artimoje ateityje pakeistų pastebima savilaidinė literatūra, neoficialus teatras. Mes, inteligentai, praradome Tilžės knygnešius atsparumą, klunų teatro magiją. Mūsų rafinuotos vergystės bacilos dar neperrūgo į nenumaldomą laisvės troškulį. Jeigu ateities karta paklaustų, kuo mes jamžinom savo laikmetį, ba popieriniai. Nėra kada pastebėti, kad avilyje priviso galybės tranų, kurie tik ir džiaugiasi mūsų uoliumu, rydami medų. Mes nežinom ir nenorim žinoti, mes tik kuklios bitės — darbininkės. Bet jei mums kelia pastos į gatves išėjusi minia ir sušuks „Laisvės Lietuvai!“ — bitelių tarpe kyla susirizimas, pan-

Perskaite „Draugą“, duokite jį kitiems.

Kryžiuočių žygis į Lietuvą 1377 m. Suchenwirt'o poemoje

Peter Suchenwirt, ŽYGIS Į LIETUVĄ. Istorinė poema iš 1377 m. Vertė A. Tyruolis. Išleido "Karys", Brooklyn, 1977. Viršelis ir vinjetės P. Jurkaus. Leidinys 36 psl.

J. JAKSTAS

Algirdinių metų proga mūsų gerai žinomas poetas ir vertėjas A. Šešplaukis - Tyruolis išvertė austrų poeto minesingerio poemą, kur apdainuojamas kryžininkų žygis į Lietuvą ir jos užpuolimas. Poema yra betarpiškas to žygio šaltinis, nes poetas Suchenwirt pats jame dalyvavo ir jį poetiškai aprašė. Poema jau seniai buvo žinoma istorikams ir buvo ne vieno panaudota. Ji paskelbta prieinamame leidinyje Scriptores rerum Prussicarum II t. Tačiau tik išversta į lietuvių kalbą, ji gali būti paskaitoma kiekvieno lietuvių, praėjusio mėgėjo.

Šis straipsnis, skiriamas supažindinti "Draugo" skaitytojus su poema, skirstomas į dvi dalis. Pirmoje dalyje trumpai apmetama kryžiuočių istorija kryžiaus karų rėmuose ir antroje nagrinėjama pati poema.

Istorinis likimas lėmė lietuvių tautai ir valstybei prasidėti Vakarų Europoje vyravusios kryžiaus karų dvasios metu. Jos poveikyje steigėsi ir kariški vienuolii ordinarai. Jų paskirtis buvo vesti karus su pagonimis ir prievarta jungti juos į krikščionišką bei bažnyčios bendruomenę. Kariški ordinarai pirmavo bažnyčios skatinamose ir laiminamuose kryžiaus karoose. Jie gavo ir pradžią iš kryžiaus karų. Jų pirmieji ir įsisteigė tuose kraštuose, kur kryžiaus karai vyko, būtent da-

bar vadinamuose Vidurio rytuose, tada gavusiuose Šventosios Žemės vardą. Pirmasis ordinas, pradėjęs ten veikti, pavadintas templininkų vardu. Jį įsteigė vienas prancūzų didikas netrukus po pirmo kryžiaus žygio, išvadavusio Šventąją Žemę iš netikėlių. Templininkų ordina laimino tada (XII a. pradžioje) garsus ir didelės įtakos turėjęs Šv. Bernardas iš Clairvaux (m. 1152), parašęs jiems panegiriką De laude novae militiae. Templininkai, kaip ir kiti ordinarai, plito ir Europoje, kurdami sau vienuolynus, daugiausia jiems iš pamaldumo dovanotose nuosavybėse.

Daug vėliau, jau Šventojo Žemėje, gavo pradžią ir vokiečių ordinas. Jis buvo iš esmės vokiškas ordinas ir vokiečių Bremeno ir Liubeko miestų pirklių kryžininkų įsteigtas trečio kryžiaus karo metu (1190). Jis įsirašė ir į savo pavadinimą "teutonių" žodį. (Jam duotas iš pat pradžių lotyniškas pavadinimas: "Fratres domus hospitalis Sanctae Mariae Theutonicorum Jerosolimitani"). Tai jo oficialus vardas, palikęs jam visą laiką). Vokišką charakterį jis išlaikė ir per visus gyvavimo amžius. Tačiau klaida būtų manyti jį buvus vokišką moderniška to žodžio prasme. Pirmaisiais amžiais ordinas buvo visai išterpęs į krikščionišką, bažnytinę Europos bendruomenę ir plito su savo vienuolynais dovanotose žemėse ne tik vokiškuose kraštuose, bet ir kituose, kaip Italijoje, Prancūzijoje ir kitur. Pažymėtina, kad pirmas nuosavy-

bes Europoje kryžiuočiai įsigijo pietinėje Italijoje. Kryžiaus karų laikais kariški ordinarai stengėsi kurdinti greta pagoniškų kraštų. Ordinarai būdavo įpareigojami ginti krikščioniškus kraštus nuo netikėlių ir kovoti su jais. Tokiais sumetimais ir kryžiuočių ordinas buvo gavęs žemės Transilvanijoje, kur įsikūrę turėjo saugoti krikščionis vengrus nuo pagonių kumanų. Dėl tam tikrų priežasčių jis ten neišsilaikė. Ordino įkurdinimas lenkiškoje Kulmijos žemėje greitai pagonių prūsų visai atitiko jam pripažintą paskirtį. Prisidėjęs jam skirtąja misija, jis lenkų pagonių prūsų savo valdžiai ir juos bent formaliai krikščionino per 50 metų, kol pasiekė Nemuną ir jau įsikūrusią Lietuvos valstybę. Tačiau prie Nemuno jis nestojė, bet pasižovė tęsti savo misijos antrą etapą, paversdamas Lietuvą antruoju kryžiaus karų lauku po Šventosios Žemės, kur jis ir kariavo iki 1291, kol mahometonys galutinai išstūmė krikščionis iš Palestinos.

Kiek anksčiau Lietuva buvo pasidariusi kryžiaus karų lauku ir kito ordino — kalavijuočių, įsikūrusių Livonijoje (dabartinėje Latvijoje). Nors šis ordinas prasidėjo pačioje Livonijoje, tačiau ir jis įsisteigė ne be kryžiaus karų dvasios poveikio. Jo įsteigėjas buvo cisterių vienuolyno abatas Teodorikas, veikęs prie Livonijos bažnytinės valstybės kūrėjo Šv. Bernardo įdiegtą kariškų vienuolių dvasią, nesvetima ir Teodorikui. Jos poveikyje vykusios ir įsteigė kalavijuočių ordina (1201).

Tuo būdu, vos įsikūrusią Lietuvos valstybę gulė iš vakarų ir šiaurės kariški ordinarai. Kai kalavijuočiai 1237 įsijungė į kryžiuočius, nuo to laiko šis vienetas tapo grėsmingu Lietuvos kaimynui iš dviejų pusių.

Kai vokiečių ordinas turėjo savo skyrius ar komitrijas (su vienuolynais) visoje Europoje, tai jis galėjo traukti karius kryžininkus į Lietuvą kariuoti ne tik iš Vokietijos, bet dar ir iš kitų kraštų. Jis garsino Lietuvos vardą visur Vakaruose kaip jiems patrauklų kryžiaus karų lauką. Dėl visur keltų kryžiaus karų prieš Lietuvą jos vardas užtikamas ne tik vokiečių, bet dar ir kitų šalių šaltiniuose, kaip anglų, prancūzų. Pvz. garsus anglų poetas Čauser mini Lietuvą labai žinomame savo kūrinyje Canterbury Tales (parašytame apie 1387 m.).

Karai prieš pagonis lietuvius buvo tęsiami, kol buvo gyva kryžiaus karų idėja ir vis dar buvo planuojama atkariauti Šventąją Žemę. Kryžiaus karai vakariečiams rūpėjo Lietuvos krikšto metu ir net po jo. Dėl to ordinas, ignoravęs Lietuvos krikštą, galėjo vilioti vakarų karius "piligrimus" vykti kariuoti į Lietuvą net iki XV a. pradžios. Kad Lietuva iki to laiko laikyta Vakaruose pagoniškų kraštu ir kryžiaus karų lauku, liudija vienas šaltinis — vokiečių ordino prokuratoriaus popiežiaus kurlijoje raštas didžiajam ordino magistrui Konradui Jungingenui. Prokuratorius 1403. V. 3 raše magistrui, kad vokiečių ordino provincijos pietų Italijoje (Apulijoje) komitūras teiravosi, kaip sekasi kryžiuočiams Prūsijoje ir ar prokuratorius turi žinių apie Lietuvos užpuolius (Littawsschin reysin) ir kaip jie sekasi. Toliau prokuratorius rašo, kad Apulijoje yra daug didelių ponų, buvusių Prūsijoje ir Lietuvoje ir ten į riterius pakeltų. Jie pareigautų žinoti, ar ordinas dar kariuoja su pagonimis. Prokuratorius dar rašo, kad jis pasiuntė komitūrai iš magistro gautą laišką apie žiemos žygį į Lietuvą ir dar norėtų žinoti, kaip sekėsi vasaros žygis. Iš to laiško matyti, kad kryžiuočiai vis puldinėjo Lietuvą (gal tik Žemaitiją) dar apie 1403 metus.

Tam pat laiške prokuratorius praneša apie kažkokį Rainaldą Ursinį, "artimą Neapolio karaliui", ordino narį ir globėją. Jis buvo Lietuvoje ir ten paaukštintas į riterių luomą. Tas Ursinis taipgi norėtų žinoti, kaip sekasi vokiečių ordinui. Šis vertingas laiškas paskelbtas veikale: K. Forstreuter, Berichte der Generalprokuratoren des Deutschen Ordens an der Kurie, Goettingen, 1961, 378 p.). Iš laiško aiškėja, kad ir Italijoje žinota apie Lietuvą ir italų dalyvautą jos puolimuose.

Laiškas taipgi yra įrodymas, kad viduramžiška kryžiaus karų dvasia jau buvo mirštanti atgyvena iš praėjusio laiko. Jau nekalbama apie pagonius, kad ir prievartinį krikštą, apie atlaikų pelnymą, kas rūpėjo kryžininkams piligrimams. Aplamai, minimas religinis kryžiaus karų tikslas. Dabar Lietuva traukė diduomenės vaikus kaip kokia žaidynių vietą, kur jie galėjo pademonstruoti savo drąsą ir narsą, pagonis puldami ir juos žudydami.

Ten, kur Dubysa mėlina
juosta
Banguoja plati...
Ko, asarėlė, ko tu per skruostą,
Kaip perlas, riedi?...

Štai kas būtų tyriausioji Maironio patriotinė poezija. O Brazdžionio? Dar sunkiau būtų atrinkti iš daug gausios jo kūrybos aruodą. Čiačun aš son goit — man asmeniškai atrodo, kad vienas iš pačių būdingiausių, kalbiniais įvaizdžiais ir stiliumi dinamiškiausias, dramatiškas emocijų gilumu ir prasmės turtumu, tvirto ritmo grandimi ir beveik nesuvaldomos aistros siautuliu išsileijantis yra tik trijų posmų, o be galo intensyvaus pergyvenimo srutas — vardu "Tėvynės elegija". Rašyta ji tartum sau pačiam prieš daugiau nei 20 metų, taip pat toli nuo Lietuvos, dar nepatekusi į rinkinius (paskelbta tik "Pradalgės" londoniškiame almanache).

Be pretenzijų į aktorius, kas šiandien būdinga dažnam "deklamatoriui", šelstančiam rampos šviesos, aš čia tik kaip skaidytojas, kiek suprasdamas ir pergyvendamas, pateiksiu jūsų maloniam dėmesui savarankiškai išvadai pasidaryti.

Po dienos, kuri sugrįžta, ir po vakaro, kurs brenđa
[nakties bedugnę upę, slegiančią mane sunkiau
Už sutemusį gadynių nebevyro garso gandrą,
Mylimoji, tolimoji, širdyje tavo šaukiau.

Ir esu, kur negyvena joks šešėlis nežadėto
Mūsų kello, mūsų žodžio, mūsų skausmo veldrodys...
Nežiūrėk į mūrį naktį, kad ant vėjo keltų žvaigždėto
Neramį neišsilaikytum, kaip šaukiau tavo širdy!..

Metų metai, miestų miestai, žingsniai klionuose ir tyruos
Man belaukiant, rodos, plaukė su pavasario srove,
Kad kitam krašte pasaulio, mano meilės žiede tyras,
Atsileptum į tą balsą, kaip šaukiau širdy tavo.

Neišmanau, kaip būtų gali-
ma stipriau ir meniškiau pasakyti savo meilę tėvynei. Ir čia tur-

būt yra tikroji tautinė poezija — ir drauge tokios lyrinės giesmės, kurios nesendamos ilgai ilgai gyvens.

Antanas Gustaitis
Rašytojas yra svečias vykstantių Poezijos dienų Chicagoje. Šiandien (gegužės 27 d., šeštadienis) 8 val. vak. gyvųjų poezijos recitalyje, Jaunimo centro kavinėje, įsai skaitys humoristinius savo eilėraščius ir fejletoną apie poetus ir poeziją. Kiti vakaro dalyviai: Danguolis Sadūnaitė, Vitalija Bogutaitė, ses. Ona Mikalaitė ir Viktoras Dirda. Visi literatūros būcliai kviečiami šlame poezijos vakaro dalyvauti.

Antano Gustaičio naujieji

MANO TAUTIEČIŲ ISTORIJA

Džugiai žvelgi į šilo amžiaus toli
Ir pagarbiai senas dienas minai, —
Kaip Mindaugas kardų nuolėto broli,
O Mindaugą papjovė giminė;

Jogaila virvėm prlbaigė Kęstutį,
O Vytautą — karaliaus vainiku...
Aš, jau gana! Sakysim: quanti tutti
Slovingai lig naujovėmų laisvę, —

Kada tėvai, vailei maldų nepaisę,
Telimki jiems kalėjimo kertes,
O vėl sūnus nabagą tėvų teisia
Baisia tremtim, ligi širdis krutės.

Kai dūklas mirčiai išveda žemaitį,
Žemaitis — dūklas, gavęs medalius.
O dainiai, prieš atpildu apkvatę,
Užgieda himnų budelio dailos, —

Ir vėl visiem gaivi pagunda kyla
Saviem savus nusmaugti pamaži,
Arba nusmeigt nors ir liežuviu yla,
Kad būtų nauja istorija graži...

MAZAS NESUSIPRATIMAS

Tarp Dievo ir žmogaus abiejų — didžiulis tarpas,
Todėl sunku abiem viens kitą išliureti:
Kai Dievas laukia jau pirmosios derliaus varpos,
Žmogus dar tik tada gamina sėjas rėti, —
Ir giriname dažnai iš neprastos burnos,
Kad žemėj ir danguj nėra jokios darnos.

O kada Dievas mus gale savęspi kviečia,
Dar girtas tinginys mieguistas lovoj kasos,
Nuvirpusia ranka vėl pilną taure liečia,
Dejuoja, jog dangun negali eiti basas, —
Ir žemiškus mūdum nuvaišintą skaniai
Su pūko patalais nusineša vėlniai...

II

Suchenwirt'as aiškiai pavaizdavo išsigimusių kryžiaus karų dvasią poemoje, skirtoje jo mecenatui, austrų hercogui Albertui III, žygio dalyviui, pagerbti. Tam tikslui poetas pačią kelionę nuo Vienos iki Karaliaučiaus vaizdavo tarsi kokią procesiją. Jos iškilmingumui padidinti ypačai pabrėžiamai priimamai keturiose sustojimo vietose: Breslave, Torne, Marienburge ir Karaliaučiuje. Visur vaizduotos iškilmingos, prabangios puotos. Į jas sukvieštų ponų paminėjimas liudija tada riterių praktikuotą damų kultą.

mi. Vienas atpildas jiems terūpė — būti pakeltiems į riterių luomą.

Turbūt savo mecenatui Albertui ir jo palydai įsteikti poetas pabėrė Breslave surengtoje puotoje damoms šiuos liaupsinančius žodžius:

Ten kunigaikštis maloningai
[pilį pakvietė ponui,
Kilnių, žavingų, malonių:
Jos širdį džiugint pasiruošę,
Kaip malonus gegužis puošia
Gėlėm ir pievas ir laukus.

Antrame sustojime Torne irgi garbinamos damos. Jos sukvieštos "pradžiugino kunigaikštį tikrai garbingai". Nepasakyta, kas jas sukvietė. Galbūt patys kryžiuočiai vienuoliai, kai puota vyko jau kryžiuočių mieste, ir todėl kvietėjai nutylėti. Čia ir poetas pasiūloviu damos, išgirdamas jų puošnumą:

Žavus šypsnyis veiduos jų švietė
O perlai, juostos, sagės žibios,
Lyg atspindys šaunios

Puošte ponias tas puošė
dailiai,
Ir jos visus žavėjo meiliai.

Dainuodamas apie tą trečią sustojimo vietą, ordino sostinę Marienburgą, Suchenwirt'as pagarbiai užminė didįjį magistrą Vinrichą iš Kniprodės, kuris "šaunaus kilnumo daug parodęs". O jo kilnumas buvo iškelti prabangūs pietūs su gausiais valgiais ir vynu".

Plačiausiai dainuoja poetas apie Karaliaučius, paskutinę sustojimo vietą kelyje į Lietuvą. Ir suprantama kodėl. Karaliaučius buvo kryžiuočių tarsi generalinio štabo būstinė jų karų su Lietuva laikais. Jame turėjo buveinę maršalas, vyriausias jų karo vadas. Karaliaučiuje telkėsi iš Vakarų atvykę kryžininkai, prieš žygiuodami į Lietuvą su kryžiuočiais ir jų kariais. Iš plataus Karaliaučiaus aprašo numanu, kad Austrijos "piligrimai", ano laiko papročiu, atvyko pas kryžiuočius su brangiomis dovanomis, kurių buvo "primurdyti maišai". Iš aprašyto didelių lėbavimų galima spręsti, kad aukštesiems svečiams pats magistras surengė puotą, vokiškai vadintą "Ehrentisch".

Po Karaliaučiaus iškilmių, užtrukusių net 10 dienų (tais laikais žmonės laiko netaupydavo) tariamieji kryžininkai tęsė kelionę į Lietuvą. Keliavo pirma per Sembos žemę įsručio link ir toliau iki Šešupės. Ją peržengę, pasistatydami net keturis tiltus. Suchenwirt'as atskleidžia savo poetišką talentą, vaizduodamas paties patirtą kelionę per didžiąją girią (vok. vadintą Wildnis, lot. solitudo), kur keliauninkai turėjo nugauti dideles kliūtis. Poeto aprašas teikia mažą tos pirmąsios girios vaizdą.

Pagonių žemėj mūs karių.
Gal tūkstantis, visu būriu
Pradėjo veržtis per miškus,
Per dykrą, per griovius, laukus
Per pelkes, vandenis, daubas.
Tos pelkės — didelė kliūtis.
Kariai ne kartą metė ten
Tai dešinėn, tai vėl kairėn,
Tai šoko, tai vėl krito, lenkės.
Ne viengą griebė šakos tankios,
Apykaklėn jam įsikibę.
Prigriovus viesului daugybę
Didžiulių medžių pakelę.

Taip traukdami per girias, kryžininkai priartėjo prie pagonių gyvenviečių — Zemaitijos. Pirmas kryžininkų "žygdarbis" Zemaitijoje buvo užkluptų vestuvių dalyvių išžudymas. Poetas moka kalbėti apie jį visai ramiai ir dar su ironija:

Tai nekviesti svečiai atvyko!
Po šokių su pagonim liko
Lig šiesdesimti negyvu.

Vestuvių užpuolimas kaip pirmas "laimikis" buvo paženklintas pakėlimu į riterių luomą pirmiausia paties Alberto III. Jį ir riterius pakėlė vienas Austrijos grafas, mojudamas kardą viršum galvos. O jau riteris Albertas savo ruožtu į riterius pakėlė net 74. Minėdamas pakėlimo ceremoniją Suchenwirt'as tarė žodžius, nusakančius pirmąjį riterių uždavinį: pagerbti krikščioniją, t. y. tarnauti Bažnyčiai ir pačiam pagerbti Mariją. XIV a. gale šis tikslas buvo jau atgyvena.

Naujai pakelti riteriai su savo palydovais pasipylė po Zemaitiją plėšikauti, deginti ir žudyti. Poeto vaizdavimu pagonys neparodė jokio pasipriešinimo. Jie tik bėgo į miškus ir raistus, o naktimis drisdavo šaudyti arkliais ir baidyti užpultus miegančius priešius. Po tokio antpuolio vėl slėpėdavosi miškuose ir pelkynuose. Išpūdingiausias kryžininkų slaustėjimas yra pavaizduotas Raseinių apylinkėje. Čia poetas su gera retorikos doze kalba tar-

(Nukelta į 7 pusl.)

Ilgai gyvens, kas vertinga

(Atkelta iš 2 pusl.)

Mano žemės vardo skambesys
Tu, gerasis Viešpatie, esi...

Jei man atleistumėt už šaltesnio vandens lašelį, čia galvočiau su valstybininkais, kad tautos išlieka gyvos ir pažangon rikuojasi ne tik ant vieno krikščioniškųjų religinių vertybių. Josios yra daugiau visuotinės, lyg ir "tarptautinės", jos gali tautą didžiai stiprinti, kaip lygiai ir silpninti, pavyzdžiui, nutautinant, jos identitetai keičiant. Tokio skaudaus proceso liudininkai mes patys buvom per pastaruosius kelis mūsų istorijos šimtmečius. Taigi visa priklauso nuo aplinkybių, o daugiausia nuo mūsų pačių sąmonės. Vadinais, nuo to, kiek patys sugebam savy ir savosios genties sandaroje išugdyti dar kitus tautinės stiprybės elementus, kurių yra daug ir kurių tarpe vienas iš svarbiausių — idealistinė (kartu ir "egoistinė") patriotizmo dvasia, pirmaujanti meilė savo genties labui, jos savito identiteto išlaikymas.

Šios dvasios skambesiai kai kada fanfariškai pasigirsta ne tik "Kunigaikščių mieste" ar "Svetimuose kalnuose", bet ir visuose Brazdžionio poezijos rinkiniuose, jau pasirodžiusiuose ar dar būsimuose. Gi mes losangėlnai čia protarpiais, su kompozitoriaus B. Budriūno pagaulių melodijų pagalba, dažniau už kitus turim laimės pajusti jos įtaigią jėgą pvz., kad ir "Tėviškės namų" kantatoje ar ypač "Mano protėvių žemėje".

Užuot ilgines šį pobūvį patriotinės poezijos teorinių elementų nagrinėjimu, geriau pabaigai pa-

teiksiu du tokios poezijos subtilius pavyzdžius ir vieną Brazdžionio palyginimą su Maironiu. Jei kas pagalvotumėt, kad ką nors lyginti su didžiausiu mūsų tautinio atgimimo dainiumi būtų netaktas ar nedarnas gestas specialiam šios dienos laureatui, atsikirsčiau kuklia prielaida, kad dar niekam nebūs pažeminimas būti lyginamam su Maironiu. Ypač tokiu atveju, kai vėlyvesnysis gal jau ima pranokti ankstyvesnįjį.

Patriotiško lyrizmo zenitai
Kaip žinoma, Maironio poemoje ir kitų lyrikų apstu patriotinių temų. Tik jos ten dažnai didaktinės, agitacinės, siekiančios snaudžiančius pabudinti, nesuipratėlius apšviesti, išgamas išburti. Ne kartą tai tik gerai sueiliuoti straipsniai ar pamokslai ritmo ir rimų rėmuose. Jie paveikūs ir gyvi, kol tikroviškai būna aktualūs, bet aplinkybėm pakeitus, kartais visai nustoja įtakingumo.

Tačiau vienas tarpe kelių kitų, 1904 metais Šveicarijoje rašytas "Vakaras ant keturių kantonų ežero", mūsų literatūros istorikų ir kritikų, tikiuos ir daugelio skaitytojų, lygiai ir mano, yra laikomas meniškiausiu pačios patriotinės lyrikos šedevru. Iš to ilgoko eilėraščio paminėsiu tik ketvertą gabalėlių:

Ežero škaistės bangos liūliavo
Zaliu smaragdu;
Laivą be irklo varė, lingavo
Vėsos duellimui...

Audžia nurimęs aukso

svajones

Aušros spinduliai;
Lėkė jos, skrido pilnos malonės
Padangių keliais.

Vedė jas paukščių kelias

žvaigždėtas,

Lydėjo širdis

Į tolimąsias, į numylėtas

Tėvėlių šalis...

Lietuvis pataria amerikiečiams

Vartydamas Janesville "Wisconsin Gazette", pamačiau didelę spalvotą dail. Adolfo Valeškos nuotrauką, fone — jo vitražas. Dail. Valeška 1978. gegužės 9 d. nuvyko į Janesville, Wisconsin, tenai kviečiamas C. Rydberg, miesto "Community Development Authority" direktoriaus. Laikraštyje Valeškos interviu pareiškta mintys aktualios ne vien Janesville miestelio pagrazinimui, bet taip pat galėtų būti pritaikomos ir mūsų aplinkoje.

Debra Gruszecki minėtame laikraštyje šiam įvykiui skiria daug dėmesio. Čia pateikiame straipsnio minčių santrauką.

Spalvinga mozaika ir vitražais plačiai pasižymėjęs Chicagos dailininkas Adolfas Valeška, taramasis su miesto pagrazinimo komiteto nariais, pasiūlė visą spektrą sugestijų Janesville miestui centrui pagerinti. Plačiais rankų gestais, spalvingais kaip jo mozaikos, freskos ir vitražai, kurie jam atnešė 11 tarptautinių meno premijų nuo 1935 metų, Valeška, minėdamas Europos dailės filosofijas ir kryptis, patarė Janesville gyventojams atrasti ir apipavidalinti savo kultūrą menais.

Valeška juokavo, pasakodamas, kad Notre Dame katedroje Paryžiuje viduramžiuose buvo dvi pinigų rinkimo dėžutės. Viena vargšams, o kita naujų vitražų įrengimui. Vitražų dėžutė visuomet buvo pilnesnė negu vargšų. Jei žmonės Amerikoje panašiai galvotų, tai ir čia klestėtų meno kultūra.

Prieš daugelį metų aš apkeliau Ameriką ir užmiršau, ką mačiau, sako Valeška. Bet Prancūzijoje, Italijoje ir Vokietijoje kiekvienas miestelis turi kokią nors freską ar muziejų, kuris suteikia vietovei identitetą. Europa turi tūkstančių metų tradiciją mene. Amerika vis dėlto jau dviejų šimtų metų senumo. Jau irgi nebe jaunas kraštas. Jau laikas būtų ir Amerikai atrasti savo kultūrą ir visa tai apipavidalinti menu.

Valeška rekomendavo, kad Janesville, sekant europietišku metodu, atidėtų vieną procentą konstrukcijų kainos menui. Tai nėra tiek daug pinigų, kalbėjo jisai. Menas yra krašto istorija. Jame atsispindi jūsų gyvenimas. Ir tas vienas procentas apibūdina kitiems jūsų ir miesto kultūrinį subrendimą. Mane liūdina faktas, kad Chicagos Hancock Building, kainavęs 100 milijonų, ne cento neskyrė skulptūrai, mozaikai ar kokiām kitam dailės darbui.

Skatindamas grįžimą kultūron, Valeška patarė, kad meno centras turėtų būti prie Janesville Rock upės ir plazose, kur anksčiau buvo miesto pastatai. Jis taip pat patarė, kad ateityje pastatai galėtų didžiulius įdomiomis skulptūromis ir įvairiomis faktūromis papuoštomis sienomis.

Miestas turėtų burtis prie upės, aiškino Valeška. Jūsų miestas gimė prie upės. Grįžkime prie jos, ten vandens tekė — gyvybė. Dailininkas žodžiais nutapė upės krantų vaizdą — daugiau medžių, spalvinguose laivuose kavinės.

Grožėdamasis šimtmečio senumo miesto pastatais, jis pareiškė, kad tų pastatų upės pusėje sienos yra baisios. Patarė gyventojams į pastatų sienas įvelgti kitaip. Galvokite apie formą ir faktūrą, kai vartojate statymo medžiagas. Vartokite įvairias medžiagas — faktūrinį tinką, cementą, plytas, stiklą pačiais įvairiausiais būdais. Tegū jūsų pastatų konstruktoriai, bet ką statydami, neužmiršta ir meno.

Dailininkas nurodė kelias galimas vietas plazoms. Vieną ten, kur neseniai gaisras paliko tuščią sklypą. Nurodė aikščių galimy-

bes ir kitose konkrečiose vietose. Jose turėtų stovėti cemento ir stiklo skulptūros, kad žmonės turėtų į ką žiūrėti, stebėdami stiklo keičiamą šviesą.

Valeška aiškino, kad Janesville, kaip ir visiems Amerikos miestams, dar gana ilgas kelias iki savo identiteto išreiškimo menu. Pradėkime su detalėmis, papuoškime savo rotušę, o tada galima eiti toliau.

Ch. Rydberg, miesto pagrazinimo komiteto programos direktorius, pareiškė malonią padėką dail. Valeškai už apsilankymą: "Tai jaudinantis įvykis, kad toks iškilus dailininkas sutiko atvykti į Janesville ir pasiūlyti mums savo idėjas", tarė Rydberg. "Jo mintys apie kultūrinį identitetą yra geros. Mes esame priaugę ir pasirošę save konkrečiai išreikšti meninėse mūsų miesto pastangose."

Rydberg komentarai apie Valeškos pasiekimus pabrėžia dailininko laimėtas tarptautines premijas. Jo vitražai randami keturiolikoje Amerikos miestų, ypač Chicagoje ir apylinkėse. 1963 m. jis buvo išskirtas už ypatingus pasiekimus religiniame mene ir architektūroje Chicagos etninės bažnyčiose. 1966 — 67 metais atnešė panašias premijas iš Chicagos Beautiful Committee ir American Institute of Architects už ypatingą mozaiką ir vitražus. 1960 — 61 m. Valeška buvo pagerbtas premija už vitražus American Institute of Decorators ir American Institute of Architects.

Anksčiau Europoje Valeškai buvo patikėtas Lietuvos paviljono Vatikane (1935 m.) planas ir įrengimas. Premija buvo duota ir už Lietuvos paviljono įrengi-

Dail. Adolfas Valeška

Nuotrauka iš "The Janesville Gazette"

ma Berlyne 1937. Pirmoji dailininkui premija buvo už jo freską Tarptautinėje dekoratyvinio meno parodoje, Paryžiuje, 1935.

Iš visų savo mozaikų ir šviesą keičiančių meno formų, sukurtų per paskutinius 40 metų, vienas iš jo brangiausių darbų, dvylikos pėdų mozaika, yra Marquette Parko lietuvių bažnyčioje, Chicagoje.

"Matote šį vyrą? Tai karalius Mindaugas. Jis gyveno 13-me šimtmečiuje — tai pirmasis krikščionys Lietuvos karalius", tarė Valeška, rodydamas juodą — baltą

mozaikos fotografiją, kurioje, gaminant mozaiką, naudoti spalvų tribūnos, matome lietuvių restoranų vidaus nuotraukas — vaizdas menkas. Kalbant apie lietuvių, neužtenka vien pakartoti, kad lietuvių drąsiai pajęgtų pakelti savo estetinį standartą. Lithuanian Plazoje ir apylinkėse savo laiku buvo pastatytas tam tikras skaičius naujų namų; deja, juose nerandame lietuvių meną charakterizuojančių elementų.

Šalimais Marijos aukšt. mokykla, kur seselė Rozanne sėkmingai vadovauja dailės skyriui, ir studentai išmoka daugelį įvai-

rių technikų. Jai globojant ir dar įjungiant grupę jaunos kartos meninių jėgų, Marquette Parko lietuviams ekonominiai paremiant, galėtumėm susilaukti vertingų papuošimų, mozaikos, keramikos, stiklo ar kitos technikos dailės darbų. Chicagoje, lankant mažą graikų, meksikiečių ar italų restoraną, vis galima rasti ar idomų plakata, ar šiaip kokią charakteringą tai tautai puošmeną. Kodėl lietuvis negalėtų nors dalinai turėti, ką kiniečiai turi savo Chinatown? Atsakymas pri-

klauso Chicagos lietuvių tautinei ambicijai ir jų nedidelei aukai.

Austė Pečiūraitė

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS,
ADDING MACHINES
AND CHECKWRITERS,
Nuomoja, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums
patarnavimas.

Phone — 581-4111
5610 S. Pulaski Rd., Chicago

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS

Pardavimas ir Taisyimas

2646 W. 69th Street — Tel. EE 7-1941

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IS BOSTONO IR NEW YORKO

DAR YRA VIETŲ ŠIOSE GRUPĖSE:

Vienas savaitės:	Rugsėjo 17	— \$845.00	Rugsėjo 22	— \$845.00
Dviejų savaitų:	birželio 11	— \$1195.00	rugpjūčio 6	— \$1245.00
	liepos 2	— \$1245.00	rugsėjo 3	— \$1195.00
	liepos 16	— \$1245.00	gruodžio 22	— \$1045.00

Visos grupės aplankys Kauną ir Trakus. Prie šių grupių galima jungtis iš VISŲ AMERIKOS IR KANADOS MIESTŲ su papildomu mokesčiu New York'e.

GRUPĖSE VIETŲ SKAICIUS RIBOTAS — PATARTINA REGISTRUOTIS KUO ANKSČIAU.

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreiptis į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE, INC.

393 West Broadway, P. O. Box 116

South Boston, Ma. 02127, Tel. (617) 268-8764

Istaigai vadovauja: Aldona Adomoniėnė ir Albina Rudžionienė

Prices are based on double occupancy and are subject to changes and/or Government approval.

Giedros Nasvytytės-Gudauskienės

KOMPOZICIJOS

NORĖČIAU SKRISTI	— Naujos dainos mažiems ir jauniems.	Kaina \$2.00
4 DAINOS	— Sopranui su piano akompanimentu.	Kaina \$3.00
VIESPATIES PASAULIS	— Žemam balsui.	Kaina 1.00
METŲ LAIKAI	— Populiarių dainų ciklas.	Kaina \$2.00

Užsakymus siųsti: DRAUGAS, 4545 W. 63rd Str., Chicago, Ill. 60629. Illinoisaus gyventojai pridėda 5% taksą.

TEATRINIO VARGO KELIAIS

Juozas Kaributas

Memparal. 50 metų teatro darbo sukačiai paminėti, 192 pusl. Spaudė Saleziečių spaustuvė Romoje 1977 m. Kie-tais viršeliais. Kaina su persiuntimu \$10.30. Užsakymus siųsti —

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Europos Lietuviškųjų studijų savaitė

Jubiliejinė 25-toji Europos Lietuviškųjų studijų savaitė šiemet įvyks liepos mėn. 16-23 d. Ji skiriama Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 60-čiui ir Lietuviškųjų studijų savaitės 25-čiui paminėti. Studijų savaitė vyks netoli Miuncheno: Bildungszen-trum "Kardinal-Doepfner-Haus", Domberg 27, 8050 Freising.

Europos Lietuviškųjų studijų šių metų programa yra suplanuota tokia —

Sekmdienis, liepos 16

20.00 val. Atidarymas: Dr. Kajetonas J. Čeginskas — Nueitasis studijų savaitės kelias; Sveikinimai, Susipažinimo vakaras.

Pirmadienis, liepos 17

9.30 val. Vincas Natkevičius (Romuva): Makso Schelerio mėlės filosofija. 16.00 val. Dr. Raminta Lampsatyte (Hamburg): Lietuvos kamerinė muzika. 20.00 val. Dr. Aleksandras Stromas (Bradford): Asmeninės atsakomybės problema totalistinėje visuomenėje.

Antradienis, liepos 18

9.30 val. Kun. dr. Vytautas Kazlauskas (Roma): Lietuvių tautos atsparumo ir tautinės ištikimybės versmų beješkant: Vy-

tis ar Rūpintojėlis? 14.00 val. Ekskursijos, Muencheno muziejų lankymas. 20.00 val. Dr. Kęstutis K. Girnius (Chicago): Antano Maceinos socialinė filosofija.

Trečdadienis, liepos 19

9.30 val. Dr. Kajetonas J. Čeginskas (Uppsala - Muenchen): Lietuviškosios visuomeninės minties raida istorijos šviesoje. 14.00 val. Ekskursijos į Muencheną, Freisingo alaus bravorą, lietuviški filmai. 20.00 val. Dr. Albertas Gerutis (Bern): Lietuvos valstybės nepriklausomybės laikotarpis (1918-1940).

Ketvirtadienis, liepos 20

9.30 val. Valteris Banaitis (Romuva): Lietuvos ūkio supramoninimas ir įjungimas į Sov. Sąjungos visumą. 20.00 val. Dr. Jonas Grinius (Muenchen): Liaudies filosofai lietuvių rašytojų žvilgsniu.

Penktadienis, liepos 21

9.30 val. Stasys Lozoraitis, jn. (Roma): Laisvės kova vakar, šiandien ir rytoj. 17.00 val. Vytenio M. Vasyliūno vargonų koncertas. 20.00 val. Tėvynės Valandėlė; poeto Kazio Bradūno recitalis.

Šeštadienis, liepos 22

9.30 val. Tomas Venclova (Los Angeles): Dabartinė Lietuvos demografinė padėtis ir jos etnografinių ribų klausimas. 16.00 val. Studijų savaitės vertinimas. 20.00 val. Koncertas: Lilija Sukytė, palydint dr. Ramintai Lampsatytei. Linksmavakaris.

Sekmdienis, liepos 23

10.00 val. Pamaldos: celebruoja Europos lietuvių vyskupas Dr.

Solistė Lilija Sukytė, kuri dainuos 25-toje Europos Lietuvių studijų savaitėje.

Antanas Deksnys. 11.00 val. Už-darymas.

Savaitėje bus išstatyti dail. Alfonso Krivicko ir kitų lietuvių dailininkų darbai bei studijų savaitės foto nuotraukos.

Rytmetinių pamaldų dvasiniai vadovai: kun. Augustinas Rubikas (katalikams), kun. Juozas Urdzė (evangelikams).

Moderatoriai: dr. K.J. Čeginskas, dir. V. Natkevičius, dr. J. Norkaitis.

Finansų komisija: Dr. J. Grinius, J. Lukošius, V. Natkevičius. Organizacinė komisija: A. Grinienė, inž. R. Hermanas, M. Landas, K. Pauliukevičiūtė.

Registracijos mokesčiai — 30 DM., jaunimui — 20 DM. Registracijos prašome iki birželio 1 d. pas Aliną Grinius, Diamant-str. 7, 8000 Muenchen 50, (tel.: 089-1504471), atsiunčiant registracijos lapelį ir įmokant registracijos mokesčių bei dalyvavimo mokesčių dalį — 100 DM. (jaunimas — 50 DM.) 4 Studijų savaitės kontą prie Lietuvių Bendruomenės Valdybos Vokietijoje: Litauische Studienwoche, Konto Nr. 8.9340.02 Volksbank Kreis Bergstrasse, Bankleitzahl 553 915 00, 6840 Lampertheim.

Mirė lietuvis dailininkas

Jau pokario dešimtmečiais šiam krašte subrendusios kartos, lietuviškai besijaučias ir lietuviškai kalbantis dailininkas Jurgis Maciūnas mirė New Malborough, Mass. Buvo žinomas kaip Fluxus grupės narys. Šių dienų amerikiečių dailėje ši grupė jau turi savo veidą ir savo istoriją, pamėgusi operuoti medžio, stiklo ir plastiko konstrukcijomis. Jurgis Maciūnas buvo šios grupės vienas pirmaeilis reprezentantų, dalyvavęs grupės parodose Amerikoje ir Europoje.

25-tosios Europos Lietuvių studijų savaitės organizacinė komisija. Iš kairės į dešinę: M. Landas, K. Pauliukevičiūtė, A. Grinienė ir inž. R. Hermanas.

25-tosios Europos Lietuvių studijų savaitės moderatoriai. Iš kairės į dešinę: Vincas Natkevičius, dr. J. Norkaitis ir dr. K. J. Čeginskas.

Švento Kazimiero Mišios

Susitikimas su kompozitorium kun. Bruno Markaičiu, S. J.

JURGIS GLIAUDA

Lelijų kunigaikščio tema

Prieš dvylika metų man teko garbė parašyti Los Angeles lietuvių švento Kazimiero parapijos istorinę apybraižą. Teko pažinti, kaip pietizmas šventajam ir pagarbą Lelijų kunigaikščiui įgyja materialinę formą, tampa kondensuota organizacija, parapija su plačiomis jos funkcijomis ir gausiais padaliniais.

Idėja kurti materialinį objektą iš mažos, vienuoliškos celės dydžio užuomazgos per tris dekadas išaugo didžiulis vienetas, kuris jau kaip ir išsinerė iš etniškų rūbų, nes pamaldas lanko minios kitataučių. Klebonas, prelatas Jonas Kučingis, tvirta ranka išlaiko aktyvų lietuviškumą, nors maldininkų minios margoja savo rasinėmis ir tautinėmis skirtybėmis.

Prieš dvylika metų, rašydamas tos parapijos istorinę apybraižą, stengiausi akcentuoti, kad lietuvių pietizmas vieninteliu savo šventajam inspiruoja juos vykdyti pamaldumą organizaciniu būdu ir tas, laikui bėgant, peržengia etniškumo ribas ir tampa Bendrijos dalimi.

Kitas amžinas pietizmo, pagarbos ir meilės šventajam reiškinio būdas, greta organizacinio, yra menas. Šis dvasinis džiaugsmas, viršesnis už materialinį pradą, neretai išlieka patvaresnis už materialines vertybes. Tokiu būdu grigalinis giedojimas bažnyčiose per pusantro tūkstančio metų įrodė savo patvarumą prieš katedrų monumentus.

Dailė, poezija ir muzika nuo krikščionybės pradžios, greta organizacinio prado, suvaidino milžinišką vienijimo, supratimo, pažinimo ir ekstazinės adoracijos rolę. Palaime tai dienai ir nakti, kurių sferoje išyla pietizmo adoratorių menu.

Vienintelis lietuvių šventasis, kuris jo grafiškame atvaizde išliko toks jaunas, glėžnas ir taktus, seniai sutapo su lelijos žiedo sinonimu. Šventas Kazimieras gana kuklojai atsišvietė lietuvių mene. Į švelniomis spalvomis švytinčią mene *kazimierianą* netrukus įžengs stambus, novatoriškas muzikinis veiklas. Tai kompozitoriaus, kunigo Bruno Markaičio, S. J., parašytos „Švento Kazimiero Mišios“ (Missa Sancti Casimiri). Pirmą kartą ši veikalą atliks Los Angeles instrumentalistai ir vokalistai Los Angeles švento Kazimiero parapijos bažnyčioje.

Kompozitorius parašė veikalą, parapijos vadovybei paprašius. Veikalo parašymą, išleidimą ir pastatymą mėcenavo Antanina Lukšienė, norėdama tuo pagerbti prieš penkiolika metų mirusį savo vyrą Kazimierą Lukšį, šios bažnyčios fondatorių, visuomenininką ir lietuviško filmo pionierių.

Idėja ir tikrovė

Kurdamas šventojo lelijų Kunigaikščio Mišias, kompozitorius Markaitis antrą kartą ėmėsi Mišių temos. 1967 metais jo parašytos Mišios (Community Mass) buvo atliktos garsiaame Carnegie Hall New Yorke su dviem choralais, su pilno sąstato orkestru.

Mišių visumos tema, inspiruojanti įieškojimus ir vaizduotę, yra itin savaiminga stichija. Tai žmogaus santykiavimo su Dievu artuma, mistikos įžanga į realybę, narsus skrydis į transcendenciją.

Po 1967 metų kompozitorius Markaitis itin intensyviai kūrė. Pažymėtini jo instrumentaliniai veikalai. Juos atliko kitataučiai muzikai profesionalai ir transliavo TV ir radijo programos. Išleista jo kūrinių plokštelių. Greita tos akcijos kitataučių estradoje, 1967 metais įiežta kūrybinėje sąmonėje Mišių tema neblėso, negeso, bet tolydžio ryškėjo. Ne sonatos, kantatos, oratorijos, bet liturginės muzikos polifoninio skambėjimo kūrinio parašymo pagunda pagaliau, realiams stimulams atsiradus, tapo kūnu. Lelijų kunigaikščio tema pražydo — prieš mus: Švento Kazimiero Mišios.

Naujoviškumas

— Mums nėra lengva sugauti ritmą mūsų melodijoje, — sako kompozitorius, kalbėdamas apie naujo veikalo specifika, — nes jis nėra pažymėtinais ryškūs ir originalūs. Pas mus melodija nustelbia ritmą. Ir jeigu įmanoma nustatyti daug specifinių muzikinių ritmų kitataučių folklorikoje, turėtumėm sunkumo, įieškodami specifinio lietuviško muzikinio ritmo.

Ritmas! Muzikinės disciplinos pagrindas. Jis toks ryškus kalipso stiliaus lotynų kraštuose ir Afrikos folklore.

Ritmas žėri iš daugio išpūdinųjų nuotraukų, kurios yra kompozitoriaus buto sienose. Tai Markaičio kūrinių pastatymų nuotraukos, jam stovint dirigento pozicijose. Kaip sustingę akordai, ritmas slypi diriguojančioje Markaičio rankoje. Jis ritmo kulto adeptas. Liturginės muzikos tonacijoms, grigalinio giedojimo tekėjimui priešpastatomas esminiausias muzikos diktatorius: ritmas!

Sakralinė muzika, apeiginė muzika, atkakliai tradicinės. Bachas, Handelis, net Faurė, prieidami

Kompozitorius Bruno Markaitis, S. J. su savo Mišių šv. Kazimiero garbės partitūra. Nuotrauka Herb Shoebridge

prie liturginės muzikinės simbolikos, nenutraukė ryšių su *grigaliana*. Melodija buvo ir liko dominantas. Rūminės figūracijos buvo tik satelitai. Jeigu Mišios yra žmogaus ir Dievo santykiavimo simbolių sfera ir švenčiausia slaptė, amžių forma tampa besąlygine amžių tradicija. Viduramžių gotika įtvirtino tą savaimingumą liturgijoje. Simbolizmas, iškilęs virš muzikos, kaip debesis dengia žmogaus ir Dievo santykį apeigų slaptė. Ta tradicija ketino išlikti nepajudinama, kaip katedrų sienos ir masyvūs skliautai.

Grigalinio giedojimo tonaci-

jos, patvarios kaip katedros, ketino gyventi amžius.

Naujovė ateina su ritmo ir metražo akcentu. Ima pulsuoti tas gyvenimas, kuris egzistuoja už šventovių sienų. Gyvenamoji tikrovė nori aidėti ir maldos. Naujoviško veikalo solistai privalo paklusti dirigavimo metodo kaitai: ritmo variacijoms dirigento rankos mostuose.

Vyksta nuolatinis tonacijų keitimas, nes jos nėra ištisinės. Tokio veikalo atlikimas stato didelius reikalavimus vokalo ir instrumento solistui ir atlikėjų vienetui visumai.

Detalių beįėjant

— Muzika neturi charakterio, — svarsto kompozitorius. — Tai pati melodija gali tiktai sakraliniams žodžiams. Giedojimo praktikoje buvo atradimų, kad net būrų (studentų) bravūriškų dainų melodijos gerai sutapo su eliginiais tekstais. Komedija ir tragedija gali būti lydimos tos pačios melodijos. Liturginė tema galima atkelti ir teatran. Tam reikia judėjimo, personažų, ir ta linkme neretai eina šio žanro novatorizmo iniciatyva...

Tai nūdienis ir narsus požiūris į neaprepiamą muzikos stichiją. Tai, nelyginant, įvairūs Niagaros krioklio apšvietimai, parodantys įvairų Niagaros kološą.

Mišių temą kompozitorius Bernsteinas panaudojo teatru. Markaitis paskyrė Mišių temą liturgikai, bažnyčiai. Nėra kanonizuotos tradicijos, nėra temos panaudojimo tabu. Bet, ryškiau, yra pietizmo, pamaldumo, gradacijos. Tai sakralinės veikalo prigimties lėkštesnis ir gilesnis pajautimas. Tai yra idėjinis pradai kūrėjo prigimty.

— Vatikanas linkęs įtvirtinti bendrinį giedojimą, — sako kompozitorius, — ir chorai praranda savo buvusį vaidmenį. Bendras giedojimas diktuoja ir atliekamojo, giedamojo veikalo parengimą. Įmanomas labai ribotas, akompanimentas. Vargonai netenka dominavimo. Bažnyčioje kompozitorius apribotas. Bažnytinė muzika grįžta į grigalinę prigim-

tį ir tampa masine, tradicine, bažuota melodija...

Nuo šeštojo šimtmečio įsitvirtino grigalinis giedojimas, kuriame nesunku atpažinti orientalinę melodiką. Tai *psalmodija* su kantoriaus role ir bendrijos refrenu. Kyrie, Gloria, Aleliuja, Sanctus ir Agnus Dei, visad buvo modernėjimo nepamainomos tvirtovės.

Melodija, nelyginant, svajonė, simboliškoji viltis. Darau iš to išvadą, kad Markaičio siekyje. atitinkmuo žmogaus pulsui, ritmas, ateina į liturginę muziką kaip fizinio žmogaus buvimo liudijimas. Galbūt taip tenka suvokti permanentinę fizinio ir dvasinio pradų sandūrą liturginės muzikos modernėjime?

Šitaip drįstu suvokti naujovės ir tradicijos sandūrą. Ir tai liečia ne tik formalinę sandūros pusę, bet gilius, idėjinius, esminius tos sandūros podirvius. Kalbėkime kontrastais: gyvų arterijų pulsas ir abstraktiška svaja, kunkuliavimas ir olimpiška rimtis, krioklys ir ežero vandens veidrodžio tyvuliavimas: ritmas ir melodija, metras ir melodija...

Naujoviškumas yra narsus kūrėjo veržimasis deklaruoti savo priklausomumą jo laikmečiui. Čia mes sutinkame Markaičio idėją polifoniškai atskambėti į milžinišką temą, kuriai nebeužtenka unisoninio traktavimo.

Ištisinėje polifonijoje veikia dvi lygios jėgos: vokalas ir instrumentai. Lotynų kalbos tekstas — universali tūkstantmečių priemonė skanduoti ritmą poezijoje ir muzikoje. Prie tradicinių šio žanro veikalo dalių pridėtas Pater Noster. Lietuvių kalba įjungtas duetas (sopranas ir altas) „Užtarki tu, Marija“ (poeto Prano Lemberto žodžiais) ir solo partija (bosas) „Asperges Mei“ (poeto Bernardo Brazdžionio žodžiais).

Veikalo polifoninį turtingumą rodo chromatinis pažymių splečiai partitūroje. Veikia keli styginiai (smuikas ir čelo), pučiamieji (valtnorka, fleita), mušamieji, itin jautrūs ritmo akcentams (timpani, gongas, chimes). Veikalui atlikti be varžto ir kupiūrų daug talkina gerų vokalistų turėjimas, gabių instrumentalistų derlius iš muzikalaus lietuviško jaunimo. Reikia pažymėti, kad instrumentalistams skirta reikštis individualiai, eliminavus akompanimento uždavinį.

Pokalbį baigiant

Veikalo prigimtį, patikina autorius, inkorporuota lietuviškų raudų motyvų. Lamentacija yra amžinas atsidavimo maldos simbolis: ekstazė ir viltis.

Švento Kazimiero Mišios yra talento ir kūrybinio nerimo vaisius, laimingai sutikęs tinkamu laiku mecenatė, atlikėjas ir pastatymo palankias sąlygas. Ritmiškų figūracijų stichija, veikiai žengianti į liturginės muzikos sakralijas, atestuoja Markaičio žengimą su mūsų laiku, kompozitoriaus tikėjimą novatoriškų formų perfekcija.

Lelijų kunigaikščio prigimčiai tradiciniai vis prirašomas lyrizmas. Tačiau lyrizmas nėra substancija savyje, bet atspalvis, niuansas, chromatinė žymė partitūroje.

Mišios, imant tą fenomeną praktiškai, yra pakopos į vis stiprėjančią maldininko ekstazę. Todėl natūralu, kad kūrėjas įieško tam fenomenui šiandienybės formų, kurios savos šiolaiškiniam žmogui. Kūrėjas turi teisę žiūrėti į tradiciją, kaip į permanentinį kartojamą, į senų pavidalų naują perdažymą.

Bernsteinas parašė savo Mišias spektakliui. Markaitis parašė savo Mišias šventovei. Ne spektaklio, bet liturginės dramos įieškojo mūsų kompozitorius. Ritmų variacijos suteikia veikalui dramatiškumą. Polifonija ir ritmas — veikalo dominantai. Doiniai įvedamas instrumentus, Markaitis valdingai susitinka su komplikauta orkestracija. Jos savybės buvo jaustės jaučiamos prieš kurį laiką, Los Angeles ir Chicago renginiuose praskambėjusioje „Pilnatyje“. Styginiai, pučiamieji ir mušamieji, nelyginant spalvų dangą pointilisto drobėje — ažiūrinė akvarėlė. Tai yra tas ly-

rizmas, be kurio negali būti tikroviškas Lelijų kunigaikščio kultas.

Markaičio veikalo orkestracijoje nėra akcento daliai, bet ištisinė idėjos dėstymo linija. Nuolatinės įtampos principas neleidžia klausovo dėmesiui ir estetinei pagavai atslūgti, išsėti, rasti vieną veikalo dalį įtakingesnę už kitą. Šiuo požiūriu Markaičio veikalas yra pats savyje spektaklis liturginės muzikos masyve.

Šis spontaniškas pokalbis su kompozitorium Bruno Markaičiu, aišku, nepretenduoja į dar neatliktą veikalo įvertinimą. Tai kuklus noras sutikti veikalą idėmiau, susiprasti su jo specifika jo atlikimo išvakarėse.

• SKAUTŲ AIDAS, 1978 m. kovo mėn. Lietuvių skautų mėnesinis žurnalas. Leidžia LSSTarybos Pirmia. Redaguoja Sof. Jellonienė, 6111 S. California Ave., Chicago, Illinois 60629. Administruoja Augustinas Orentas, 6842 S. Campbell Ave., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata — 5 dol.

Žurnalo puslapiai gausiai iliustruoti nuotraukomis. Skaitytinė medžiaga liečia skautų ideologiją ir praktiškąją skautų veiklą.

PRAKTIŠKIAUSIOS DOVANOS GIMINEMS LIETUVOJE

Siuntinys 1 — 1978

Nepermatomo nallono gėlėta arba su ornamentais įvairių spalvų labai populiari medžiaga dėl dviejų sūklelių; gėlėta arba lygių spalvų crimplene medžiaga suklelei; dvigubo storio nalloninė skarelė; moteriškas nallono apatinis arba vyriški nallono viršutiniai marškiniai; dvi poros vyriškų arba moteriškų nalloninių arba vilnonių kojinių; 40 anglišių geriausių cigarečių; dėžė šokoladinių saldainių; 1 svaras pupelių kavos; vienai eilutei vilnonė labai gera medžiaga su jaudimu "All wool made in England", gali būti šviesios arba tamsios spalvos.

Šio siuntinio kaina su muitu ir persiuntimo išlaidomis — \$190.00. Taip pat dar galima daddėti į šį siuntinį 9 sv. svorio prekų, pavyzdžiui, galima daddėti 4 m. medžiagos, 2.75 m. dirbtinio minko kailio arba kitokių dovanų.

Žemiau siūlome keletą praktiškėsių ir naudingėsių dalykų:	
Dirbtinio minko kailis moteriškam paltui	\$90.00
Jeans "Wrangler", vyr. arba mot. (galima siųsti 4)	\$40.00
Geresnės rūšies nertinis	\$2.00
Nallono kojines, vyriškas arba moteriškas	\$3.00
Vilnonė medžiaga suklelei	\$24.00
Vilnonė skarelė	\$11.00
Geresni marškiniai	\$15.00
Lietargis telescopic	\$12.00
Vyriški arba moteriški labai geri pusbačiai	\$4.00
Crimplene medžiaga kostiumėliui	\$30.00
Angliška eilute medžiaga ("All wool made in England")	\$50.00
Geresnė	\$75.00
Šunčiame įvairius kalkuliatorius ir Stetoskopus.	

Sudarant savo nuožūra siuntinį, reikia pridėti \$28.00 už visas persiuntimo išlaidas. Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus į Lietuvą prekėmis arba pinigais.

BALTIC STORES, LTD.

(Z. Juras)

11 London Lane, Bromley, Kent, BR I 4HB, England. Tel. 01 460 2592

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON
FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

PER ANNUM
certificates
\$2000 or more
4 year min.

6 3/4%

PER ANNUM
\$5000 or more
minimum
30 months

6 1/2%

PER ANNUM
\$1,000 or more
1 year min.

Igno žmonės, angelai ir paukštukai

Šiuo metu M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, vykstanti Vytauto Igno tapybos ir grafikų iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Pokario dešimtmečiais išvijoje subrendusių dailininkų tarpe Vytautas Ignas visada buvo vienas originaliausių mūsų tapytojų ir grafikų. Iš karto atradęs yra be galo įvairūs pragiedrus šio parodų sezono pabaigoje. Galima sakyti, jog Ignas atpiko šiaip jau gana lieto viso sezono nestiprų pulsą. Tai tikrai pati geriausia paroda praėjusiais rudens, žiemos ir šio pavasario mėnesiais Chicagoje.

Vytautas Ignas

Juokdarys šeima (aliejus, 1978 m.)

vos senųjų kapinynų medžio paminklėliuose "krikščiuose", i kuriuos įsižiūrėjęs mažlietuvis Enrikas Budrius dar 19 šimtmečio pirmoje pusėje eiliavo:

Skambėkit, nei arfos, jūs vėjai,
Per kapo kvietkas vakarais.
Viršūnėj šios liepos tiesė jai
Porelė balandžių ženklais.

Ir to balandžių burkavimo pilna šiandieninė Igno tiek tapyba, tiek grafika. Mišriosios technikos gyvybės medžiai, mergaitės, jauni kovojojai, sodai ir graižės tiesiog nesulaikomai veržiasi iš baugiai

juodo visatos fono į žemiškojo gyvenimo džiugią ir saulėtą akimirką.

Visokias čia suminėtas technikas Vytautas Ignas yra puikiai apvaldes moderniojo dailininko igudusia ranka ir mylinčia širdim. Tai lietuviškosios tradicijos ir amžius išsilaikiusios lietuviškosios dvasios kūrybinė duoklė moderniajai dailėi.

Šią Vytauto Igno parodą M. K. Čiurlionio galerijoje surengė lietuviškosios jūros skautijos Korpl. Gintaras. Parodą dar galima apžiūrėti šiandien ir rytoj.

Kazys Bradūnas

Hamiltono „Aidas“ ir Strimaitis Chicagoj

Dideli ir gausūs lietuviškieji išvilijos chorai greitai liks vien istorinių prisiminimų. Šiandien dar besilaiką mūsų chorai dainininkus teprivilioja vien operų, operetų ar panašių sceninių pastatymų blizgesiu. Todėl į Jaunimo centre gegužės 21 d. koncertavusį Hamiltono mergaičių chorą „Aidas“ reikia žvelgti kaip į retą pragiedrųliu besiniaukiančioje mūsų chorinės dainos padangėje. Šiam jaunatviškam kanadiečių lietuvių junginiui vadovauja taip pat jaunosios kartos muzikas Jonas Govėdas,

kuris jau ne pirmą metų diriguoja ir žinomajam Toronto lietuvių „Varpo“ chorui. Hamiltonietės Chicagoje pasirodė su ištisa net 19-os dainų programa, kai kuriose jų talkininkaujant mums jau pažįstamam Toronto solistui Rimui Strimaitiui.

Programa pradėta J. Govėdo, A. Budriūno ir A. Mikulskio harmonizuotomis liaudies dainomis ir mėgiamąja St. Šimkaus „Plaukia sau laivelis“. Po to sekė jau dabartinėje Lietuvoje rašytos lengvesnio pobūdžio dainos. Tokias pramogines dainas šian-

Vytautas Ignas

Mergaitė (miltai technika)

Jono Jurašo spektaklio proga

Birželio 1 d. New Yorke, Theatre for the New City teatre įvyks Jono Jurašo režisuoto veikalo „Pasivaikščiojimas mėnesienoje“ premjera. Šią lietuviškojo samizdato pjesę anglų kalbon išvertė Algirdas Landsbergis. Spektaklio programoje režisierius Jonas Jurašas rašo:

„Prieš porą metų buvau priverstas palikti savo gimtąją Lietuvą. Po daugelio metų nelengvo darbo savoj aplinkoj, pradedu

dien priimta vadinti „estradinėmis“, kadangi panaši muzika paprastai atliekama masinių auditorijų ar sporto salių estradose. Šios dainos pradėtos dar nepriklausomybės laikais rašiusių K. Kavecko ir J. Karoso estradiniais įrašais. Toliau sekė jaunesniųjų kompozitorių A. Bražinsko, M. Vaitkevičiaus, Z. Venckaus, A. Raudonikio ir M. Noviko dainos. Patrauklus 39-ųjų keliolikamečių dainininkių būrys dainavo su užsidegimu ir meile. Besiūpsančiom daininkėm ir jų vadovui negalima prikišti, kad daugeliui šių dainų trūko originalumo ar savitumo. Jie rinkosi iš to, ką turim. Dabar ir Lietuvoje ne vienas apie muziką rašantis nusiskundžia tenai taip pat jaunimo pamiltos estradinės muzikos skurdumu ir neoriginalumu. Tvirtinimas, kad lengvoji muzika esanti mažiau vertinga, lengviau sukurama ar neišliekanti, yra neteisingas. Tik genialios lengvosios muzikos yra žymiai mažiau, kaip „rimtųjų“ kompozitorių iškilųjų darbų. Bet skambūs ir įkvėpti Straussų, Leharo, Irving Berlio, Gershwin'o ir daugelio kitų kūrinių yra taipgi visų branginami, su malonumu klausomi ir išlieka nepamirštamai. Nesunku todėl suprasti, kodėl dirigentas Govėdas „Aido“ chorui renkasi daugiausia lengvesnę muziką. Jo paties žodžiais, be jos jis neišlaikytų nei choristų, nei publikos.

Vadovo nuo fortepijono kėdės tvarkomas choras dainavo dainias ir muzikalias. Iš dar tebebręstančio balso dainininkių dirigentas išgavo, ypač greitesnėse dainose, visiškai patenkinamo sąskambio ir precizijos.

Tenoras Rimas Strimaitis šį kartą pasirodė su standartinėmis itališkomis dainomis bei serenadomis. Jis solo padainavo, Jonui Govėdai akompanuojant, Tosti „Tavęs nebemyliu“ ir Gastaldon „Uždrausta daina“. Po to su choru atliko Kavecko „Susitikt tave norėčiau“, Karoso „Tris sesėles“, Toselli serenadą ir žinomąją „Danza“ „Funiculli, funiculla“.

Strimaitis, kiekvieną kartą atvažiuodamas Chicagon, rodo pažangą. Populiarias itališkas dainas jis atliko melodingai ir su reikiamu patosu. Jo minkštas lyrinis balsas skambėjo išlavintai, nors kai kuriuose aukštesniuose registruose jam dar reikėtų bandyti pasiekti kiek daugiau išlyginto skambesio.

Jonas Govėdas taip pat pasirodė kaip muzikalus ir techniškiniai pasiruošęs akompaniatorius. Vietomis sunkokas dainų akompanimento partijas jis atliko lengvai ir tiksliai, kartu sugebėdamas dar tinkamai kontroliuoti ir chorą.

Kiekvienam mėgėjų chorui didžiausias akstinas uoliau padirbėti, ruošiant savo programą, yra progos kur nors pakeliauti. Čia reikia sveikinti PLB ir PLJS Ryšių centro pastangas, sudarant šiam guviam lietuviškojo jaunimo būriui sąlygas atvykti ir pasirodyti Chicagoje. Apypilnė salė publikos kanadiečių svečius šiltai priėmė ir karštais plojimais išprašė kai kurias dainas dar pakartoti.

Algis Šimkus

viską iš naujo didžiausiam pasaulio meno centre, kur, ačiū Dievui, dar nėra cenzūros. Mano pirmasis spektaklis „Makbetas“ vėrnai La Mama teatre ir dabar „Pasivaikščiojimas mėnesienoje“ tebėra kraujo ryšiais surišti su mano krašto patirtimi, kur valstybės aprobuoti nusikaltimai tampa nuopelnais. Aš tikiu, kad kada nors totalitarizmo aukoms bus pastatytas paminklas, o kaltininkai susilauks savo Niurnbergo teismo. Bet šiandien vienintelė galima asmeninė

kontribucija savajam kolonizuotam kraštui yra šis kuklus spektaklis, kuriuo aš noriu pasakyti, kad pati gamta keršija tiems, kurie paniekina žmogiškumo įstatymus: jie susilaukia sarkastiško atpildo —luošos dvasinės senatvės ir lėto merdėjimo.

Nelengvas buvo šios samizdatinės pjesės kelias į Vakarų sceną. Ji rašyta paskubomis ir nepretenduoja į užbaigtą, išdailintą veikalą. Bet šis rankraštis turi savitą atmosferą, būdingą totalitarinės sistemos gyvenimui.

Pasinaudodamas proga, noriu išreikšti padėką Theatre for the New City vadovybei, suteikusiai vienintelę galima asmeninę

kontribucija savajam kolonizuotam kraštui yra šis kuklus spektaklis, kuriuo aš noriu pasakyti, kad pati gamta keršija tiems, kurie paniekina žmogiškumo įstatymus: jie susilaukia sarkastiško atpildo —luošos dvasinės senatvės ir lėto merdėjimo.

Ypač esu dėkingas už finansinę paramą Chicagoje sudarytam Komitetui mano kūrybiniam darbui remti“.

„Pasivaikščiojimo mėnesienoje“ spektakliai vyks nuo birželio 1 d. iki birželio 18 d.; spektaklių pradžia 8 val. vak. Theatre for the New City scenoje, 162 Second Ave., New York, N. Y. 10003. Rezervacijų telefonas: (212) 254-1109.

AR TURITE ĮSIGIJĘ ŠIAS PLOKŠTELES?

DAINŲ IR ARIJŲ RECITALIS

— Jonas Vaznelis. Prie piano Aleksandras Kučūnas. — Tamsioj naktelėj, Džiukų kraštas, Žaliojo lankelėj ir kitos dainos. Kaina \$6.00

TIK TAU VIENAI

Igrojo L.S.T. Korp Neo-Lithuania orkestras su Algiu Modestu, Vytautu Paškum ir Zigmu Mikumi, Jr. — Dvi gitaros, Tau dėkoju, Negerk, Žali laukai, Sapnas ir kitos dainos. Kaina \$6.00

DAINOS IR ARIJOS

— Laima Stepaitytė. Dainų ir arijų plokštelė. Apynėlis, Rytmečio burtai, Meilės elektras ir kitos. Akompanuoja Aloyzas Jurgutis. Kaina \$7.00

AKVARELE

— Lietuviškos Lengvosios muzikos rinkinys: Žalioji banga, Dar nežinia, Tu man brangiausia, Oi, oi, oi!, Polka, Mažasis šelkas, Daina apie Kauną, Jūreivių valsas ir kitos. Kaina \$6.00

VILJJA

— Moterų kvartetas, direktorius L. Stukas, akompanuoja A. Malieski. Dainos — Kur gimta padangė, Apynėlis, Oi motinėle, Rid rito, Už mėlynų marių, Piršliai, Kareivėliai ir kitos. Kaina \$6.00

SUTEMŲ GARSAI

— Vanda Stankienė. Orkestras ir trio — Bobby Christian, SvaJonė, Joninių vabalėlis. Apkabink mane, Tik nežinau, Kas iš to ir kitos. Kaina \$5.00

AR PAMENI..

— Vanda Stankienė, Orkestras Bobby Christian, muz. Vytautas Jančys. Neuzmirštuolės. Igesys, Ar pameni, Sudiev, Sidabrinės naktys ir kitos pramoginės dainos. Kaina \$5.00

KUR LYGŲ LAUKAI

— Sioje plokštelėje rasite: Tu, žeme gimta, Ko nerimėti tu, žirdie, Kalnų sėkmė, Nebark manęs, Daina be galo ir įvairios kitos. Išleido „DAINA“, Chicago. Kaina \$6.00

TĖVYNEI AUKOJAM

— Lietuvių Meno ansamblis DAINAVA. Kur bėga Sešupė, Jūs berneliai apgavikai, Lietuviai esame mes gimę ir kitos. Diriguoja Stepas Sodeika. Kaina \$5.00

GARBĖ TAU, VIEŠPATIE

— Lietuvių Meno ansamblis DAINAVA. Tyliąja naktį, Sveikas, Jėzau, gimusis, Linksmą giesmę mes užtraukim, Malda žuvusiems ir kitos. Diriguoja Stepas Sodeika ir Algis Šimkus. Kaina \$5.00

TĖVISKĖS NAMAI kantata

— Los Angeles Sv. Kazimiero parapijos choras. Lietuvių giesmė. Pradės aušrelė aušti, Mano protėvių žemė, Lietuvos himnas ir kitos. Dirigentas Bronius Budriūnas. Kaina \$6.00

IS RYTŲ SAULELĖS

— Alice Stephens direktorė ir jos dainininkės. Piemenėliams, Į Betliejų bėkit, Sveika Marija, Dul-dul dūdelė, Pas modutę augan ir kitos religinės, klasinės ir liaudies dainos bei giesmės. Kaina \$5.00

SONATA IR KITOS MODERNIOS LIETUVIŲ DAINOS

— Alice Stephens direktorė ir jos dainininkės. Sonata — Bruno Markaičio. Kitos — Vakarų ilgesys, Batsiuvėlis, Vėjų šventė, Kodėl, dainelė? Kaina \$5.00

AUKURAS

— Alfonsas Mikulskis — dirigentas. Kanklių orkestro vadovė — Ona Mikulskienė. Atlieka Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos ansamblis. Kaina \$5.00

VASAROS ŠOKIS

— Lietuviškos lengvosios muzikos rinkinys. Vasaros šokiai, Baravykas, Lietuviškoji pirtis, Kol mamos nėra namuose, Meilė pražydo, Sekmadienis ir kitos. Kaina \$7.00

ŽALIAS VĖJAS

— Lietuviškos lengvosios muzikos rinkinys. Putiniai, Saulėleidis tėviškėje, Juodkrantė, Žavingoji raganėlė, Žaliame sode, Jeigu meile tiki ir kitos. Kaina \$7.00

DAINOS

— Kun. Vytautas Gorinas. Motto, Mama, Klajūnas, Namai, Snaigės, Danutė, O Lietuva, Burės ir kitos dainos. Diriguoja sesuo M. Bernarda Venckutė, S.S.C. Kaina \$6.00

Užsakymus siųsti: DRAUGAS, 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629

Užsakant pridėti 50 centų už kiekvieną plokštelę pernešimui. Iliustruojant taipgi moka 5% mokesčių. Užsakymams į Kanadą reikia pridėti po \$1.75 pašto išlaidoms.

Šiandien poezijos vakaras Chicagoje

Ši savaitgalį Poezijos dienos vyksta Chicagoje. Vakar Jaunimo centro kavinėje buvo programa, pavadinta "Poezija vertimuose". Publika išgirdo ne tik savo poetų lietuvišką žodį, bet ir jų poeziją, išverstą į kitas kalbas, taipgi kitų tautų poeziją, išverstą į lietuvių kalbą.

Šiandien (šeštadienį) 8 val. vak. Jaunimo centro kavinėje įvyks gėvųjų poetų poezijos vakaras. Šiemet dominuoja svečiai. Antanas Gustaitis iš Bostono yra vakaro išskirtinis svečias. Jis skaitys naujausius savo humoristinius eilėraščius ir feljetoną apie poeziją ir poetus. Taipgi iš Rytinio pakraščio programoje dalyvaus poetės: Danguolė Sadūnaitė ir ses. Ona Mikailaitė. Iš Detroito atvyksta Vitalija Bogutaitė. Ji vakare taipgi skaitys savo kūrybą. Čikagiečiams atstovaus jaunas Viktoras Dirda. Programai vadovaus Kazys Bradūnas.

Poezijos dienas rengia ir visus kviečia Jaunimo centras.

Naujas dr. Jono Balio veikalas

Tautosakininkas dr. Jonas Balys, kuris dirba Kongreso bibliotekoje Washington, jau įpusėjo naują veikalą: "Lietuvių kalendorinės šventės — pa-pročiai ir tikėjimai". Veikale bus aprašytos šios

Baržnyšis

Nuootrauka Vytauto Mažello

šventės: Kūčios, Kalėdos, Nauji Metai, Užgavėnės, Didžioji savaitė, Velykos, Jurginės, Sekminės, Visų šventų ir Vėlinės. Veikalui medžiaga atsivežta iš Lietuvos. Turėtų išeiti šių metų gale Lietuvių tautosakos lobyno septintąja knyga.

Šešta šio lobyno knyga "Lietuvių dainos Amerikoje" pasirodė pernai.

Lietuvių rašytojų draugijos valdybos posėdis

Lietuvių rašytojų draugijos valdybos posėdis įvyko gegužės 13 d. Kultūros židinyje, New Yorke. Dalyvavo Leonardas Andriekus, pirm., Paulius Jurkus, vicepirm., Leonardas Žitkevičius, sekr., Jurgis Jankus, išd., Antanas Vaičiulaitis ir Algirdas Landsbergis — valdybos nariai. Posėdyje apžvelgta padėtis, susidariusi ry-

šium su šių metų LRD premijos skyrimu; patikslintos taisyklės premijai skirti ateityje ir išlyginti dėl šių metų premijos skyrimo nesutarimai. Taip pat aptarta platesnės veiklos galimybės, ypač ruošiant dažniau literatūrinės šventės ir rūpinantis lietuvių literatūros antologijomis svetimom kalbom. Po posėdžio buvo vaišės, paruoštos Eleonos Mickeliūnienės, į kurias, be valdybos narių, dar pakviesti New Yorko apylinkės rašytojai bei literatūrai artimi asmenys. Atsilankė šie rašytojai: Pranas Naujokaitis, Kotryna Grigaitytė - Graudienė, Ona Audronė - Balčiūnienė ir Stepas Zobarskas.

Lietuvių kalba New Yorko universitete

Vitalis Žukauskas antri metai dėsto lietuvių klabą New Yorko universitete (New York

University). Yra du kursai — pradinis ir pažengusių. Pava-sario semestre studentų užsirašė dvylika. Iš jų po viena buvo — airis, danas, austras ir lenkas, o likusieji — lietuvių kilmės. Tai jau trečias lietuvių kalbos semestras tame didžiuliam universitete.

Vitalis Žukauskas pakviestas nuo rudens dėstyti pradinį lietuvių kalbos kursą ir Bridge-porto universitete Connecticut valstijoje.

Šiuo metu Vitalis Žukauskas toliau rašo Amerikos lietuvių teatro istoriją, einančią nuo 1889 metų. Dabar jis yra pasiekęs 1912 m. Be to, jis varo prie galo kitą stambų veikalą — Lietuvos teatro istoriją nuo senovės laikų ligi devynioliktojo amžiaus antros pusės. Veiklas iš tikrųjų beveik baigtas — autoriui betruksta keleto dokumentų.

TEVYNĖS SARGAS, 1978

m. Nr. 1(39). Politikos ir socialinių mokslų žurnalas. Redaguoja Petras Maldeikis, 117 Sunset Drive, Hot Springs, Arkansas 71901. Administruoja Antanas Balčytis, 6819 S. Washtenaw Ave., Chicago, IL 60629. Šio numerio kaina — 3 dol. Leidžia Lietuvių krikščionių demokratų sąjunga.

Ryškiesnieji naujo žurnalo numerio straipsniai: kun. dr. J. Vaišnora, MIC "Arkiv. Jurgis Matulaitis sociologas", Vyt. Bagdanavičius "Lietuvių tautos politinis veikimas", J. Varnas "Kova dėl Lietuvos išlaisvinimo ar bendradarbiavimo su okupantu?", A. J. Saulaitis "Kovo-tojo portretas (Mykolo Krupavičiaus 92 metų gimimo sukaktį ir 7 metų mirties sukaktį minint)", kan. V. Zakarauskas "Komunizmas enciklikos Divini Redemptoris šviesoje", E. S. "Dr. Leonas Bistras Kaune (keleto prisiminimų) ir kt. Apžvalginėje žurnalo dalyje minimi mirusieji, svarstomi įvykiai ir problemos, recenzuojamos naujos knygos.

Vitalis Žukauskas turi pasave sutelkęs didelį lietuvių teatro archyvą.

Kryžiuočių žygis į Lietuvą

(Atkelta iš 3 pusl.)

si apie anų laikų diduomenės medžioklę, kur gainiojami pagonys prilyginami miško žvėreliams.

Ten buvo deginta ir griauta, Naikinta, šaudyta ir kauta. Be baimės miškuose, dykloj; Lyg lape, zuikį vejant, tuoj Jie bėgti leisdavos iš karto.

Šiais poeto žodžiais prabilo dar vis kryžiaus karų laikmečio dvasia, pagal kurią pagonys laikyti už visuotinės Bažnyčios bei krikščioniško pasaulio ribų ir jie turėjo būti arba prievarta įjungti į jį, arba sunaikinti. Pagonys laikyti velnio vaikais (filii Belial), kaip juos vadino kryžiuočių kronikininkas Dusbargas. Jų sunaikinimas laikytas net geru darbu. Ši mintis nesvetima ir Bernardui iš Clairveaux, parašiusiam tempelininkams minėtą panegiriką De laude novae militiae (apie 1130). Joje skaitome tiesiog lapidarišką frazė: "Pagonies mirtis krikščioniui šlovė, nes (tuo) garbinamas Kristus" (In morte pagani christianus gloriatur, quia Christus glorificatur).

Pagal Suchenwirt'ą austrų ir kitų vakariečių riterių siautėjimas Lietuvoje buvo jiems įprastų turnyrų pakaita. Jie galėjo juos pertraukti ir suruošti vaišes, pagerbiant Albertą ir 84 naujus riterius. Tai buvo kovos lauke surengtas "Ehrentisch". Po puotos vėl visi "ieškoti nuotykių išjojo".

Po 8 dienų šėlimo Žemaitijoje, apie Raseinius ir Ariogalą (jas mini poetas) Albertas su didžiūnais jau laivais grįžo į Karaliaučius. Kiti jojo raiti ir pataikė į girios vietą, vadinamą graudė.

Graudžių buvo nemaža visoje girioje ir jų viena didžiausių drikėsi tarp Iščučio ir Ragainės. Galimas daiktas, kad ta pati ir buvo, kurią minėjo Suchenwirt'as. Graudėmis vadintos labai klampios vietos ir dar suvirtusių medžių padengtos. Kaip poetas vaizduoja, arkliai tiek klimpdavo graudėje, kad ir pentiniais raginami negalėdavo išsikapstyti. Raiteliams tekdavo nusėdus juos palikti.

Poetas kalbėjo ir apie panašiai klampų Žemaitijos tereną.

Paskutinis trečias skyrius — pagal vertėjo paskirstymą — kalba apie riterių grįžimą namo. Čia poetas be savų austrų dar mini žygyje dalyvavusius tris vokiečius, vieną prancūzą ir škotą. Matyt, šių tautybių ir dalyvavimą žygyje, o jis tik žymesnius paminėjo. Iš to aiškėja, kad 1377 m. užpuolis buvo tarptautinio masto, kaip ir daugumas kryžiuočių puolimų. Austrų minesingerio poema "Žygis į Lietuvą", kaip ji mūsų vertėjo pavadinta, yra išskirtinis lietuvių karų su kryžiuočiais šaltinis. Jį kiek prilygsta prancūzų Guillaume de Machaut 1329 m. kryžininkų Lietuvos užpuolio aprašymui. Bet Suchenwirt'as kūrinyje yra kur kas platesnis, akivaizdžiai aprašantis žygį nuo pradžių iki galo. Kūrinyje gali būti laikomas tipišku visiems kryžiuočių Lietuvos puolimams.

Poemos gana tobulas vertimas padarytas iš nelengvos senosios vokiečių kalbos. Tai įgudusio poeto vertėjo ir prie to dar germanisto darbas. Daug kur skaitytojas tiesiog neįsivaizduoja, kad yra skaitomas vertimas. Kiekvienam lietuviui, o ir poezijos mėgėjui, ji bus pasigėrėtinas skaitinys.

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND ASSOCIATES FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
COURTESY OF
PETER AND MARY ZELKOVICH
SELF SERVICE LIQUORS
PHONE: 356-9825
GRAND AVENUE LAKE VILLA, ILLINOIS

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND ASSOCIATES FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
Courtesy of the
GESTETNER CORPORATION
DUPLICATING MACHINES AND SUPPLIES
PHONE: 467-6411
531 North State St. Chicago, Illinois

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND PATRONS FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
Courtesy of the
A-H RENTAL CENTER
PHONE: 729-3716
1934 Waukegan Road Glenview, Illinois

OUR THANKS AND BEST WISHES TO ALL FOR CONTINUED PEACE AND HAPPINESS ON THIS MEMORIAL DAY
Courtesy of the
MURPHY MOTOR EXPRESS
MURRAY 1-1150
2920 South 19th Ave. Broadview, Ill.

OUR THANKS AND BEST WISHES TO ALL FOR CONTINUED PEACE AND HAPPINESS ON THIS MEMORIAL DAY
Courtesy of the
CHICAGO LAKESHORE HOSPITAL
PHONE: 878-9700
4840 North Marine Dr. Chicago, Illinois

BEST WISHES TO OUR MANY FRIENDS FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
Courtesy of
ACTION AUTOMATIC TRANSMISSIONS
COMPLETE TRANSMISSION SERVICE
PHONE: 735-4536
4300 West 63rd St. Chicago, Illinois

OUR THANKS AND BEST WISHES TO ALL FOR CONTINUED PEACE AND HAPPINESS ON THIS MEMORIAL DAY
Courtesy of the
MARQUETTE NATIONAL BANK
PHONE: 476-5100
6316 South Western Avenue Chicago, Illinois

Memorial Day

Best Wishes to Our Friends and Patrons for a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of the
VALIANT RESTAURANT
PHONE: 422-0345
7844 South Cicero Ave. Chicago, Ill.

Best Wishes to Our Friends and Patrons For a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of
BARTECK'S PHARMACY
Accurate Prescription Service
PHONE: 735-5868
4259 West 63rd St. Chicago, Illinois

Best Wishes to Our Many Friends For a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of the
JACKSON STORAGE & VAN
Agent for Allied Van Lines
PHONE: 352-4100
108 East Burlington LaGrange, Ill.

Best Wishes to Our Many Friends for a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of the
Ridgeland Nursing Home
PHONE: 597-9300
12550 Ridgeland Avenue Palos Heights, Ill.

OUR THANKS AND BEST WISHES TO ALL FOR CONTINUED PEACE AND HAPPINESS ON THIS MEMORIAL DAY
Courtesy of the
PUBLIC FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
MEMBER OF THE F.S.L.I.C.
3 LOCATIONS TO SERVE YOU
8300 S. Marquette Ave. - Phone: 221-4828 - Chicago, Ill.
615 Wentworth Ave. - Phone: 862-5530 - Calumet City, Ill.
1400 Torrence Ave. - Phone: 868-4000 - Calumet City, Ill.

Best Wishes to Our Many Friends For a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of
MARTIN LARSON & SONS
Corrective and Orthopedic Shoes
PHONE: 585-8050
5104 So. Archer Ave. Chicago, Ill.

BEST WISHES TO OUR MANY FRIENDS FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
Courtesy of
LEITZA
DIE AND TOOL CO., INC.
PHONE: 271-1408
5462 North Damen Ave. Chicago, Ill.

Best Wishes to All For Continued Peace and Happiness On This Memorial Day
Courtesy of
JA MAR JEWELERS
PHONE: 679-0010
4915 Oakton St. Skokie, Illinois

Best Wishes for a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of the
Southwest Federal Savings And Loan Association
PHONE: 436-4600
3525 West 63rd St. Chicago, Ill.

Best Wishes to Our Many Friends for a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of the
Easy Way
GLASS BLOCK PANEL CO.
PHONE: 766-7576
17 West 143 Irving Park Wood Dale, Illinois

Best wishes to All for a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of
BERWYN PET SHOP
Full line of Pet Needs Also Live Pets
PHONE: 749-0660
2829 South Harlem Ave. Berwyn, Ill.

Best Wishes to All For a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of the
McWilliams Electric Co.
PHONE: 355-0407
1042 East Chicago Ave. Naperville, Illinois

Best Wishes to My Friends and Patrons for a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of
Lou's Martin Service Station
PHONE: 847-8331
3510 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Best Wishes to Our Friends And Patrons for a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of the
SHANGHAI RESTAURANT
PHONE: 277-0827
3552 West 26th St. Chicago, Illinois

Best Wishes to Our Friends And Patrons for a Safe and Joyous Memorial Day
Courtesy of
MING'S
CHOP SUEY RESTAURANT
Phone: 586-2929
6525 West Archer Ave. Chicago, Ill.

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND ASSOCIATES FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
Courtesy of
DAVE CORY FORD
SALES & SERVICE
PHONES: 647-0444
CHGO.: 763-1500
6200 West Touhy Ave. Niles, Illinois

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND ASSOCIATES FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
Courtesy of the
A-1 TOOL CORPORATION
PHONE: 345-5000
1425 Armitage Ave. Melrose Park, Ill.

BEST WISHES TO ALL FOR CONTINUED PEACE AND HAPPINESS ON THIS MEMORIAL DAY
Courtesy of
DR. FAUSTO CIUILINI
PHONE: 767-3171
4324 West 63rd St. Chicago, Ill.

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND ASSOCIATES FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
Courtesy of the
RAVENSWOOD OFFICE SUPPLY
PHONE: 549-2122
1926 West Irving Park Rd. Chicago, Illinois

BEST WISHES TO ONE AND ALL FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
COURTESY OF A FRIEND

BEST WISHES TO OUR FRIENDS AND PATRONS FOR A SAFE AND JOYOUS MEMORIAL DAY
Courtesy of your Local
BONANZA SIRLOIN PIT
PHONE: 424-5884
8150 South Cicero Ave. Burbank, Illinois

BEST WISHES TO ALL FOR CONTINUED PEACE AND HAPPINESS ON THIS MEMORIAL DAY
RICHARD J. ELROD
SHERIFF
OF COOK COUNTY

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TELEF. 925-5068

LIETUVĖ TARPTAUTINIULOSE ŽMOGAUS TEISIŲ KOMISIJOS POSĖDŽIUOSE

Neseniai Tarptautinė katalikų moterų organizacijų unija (WUCWO) įkūrė Žmogaus teisių komisiją. Tarp kompetentingų šiame klausime atstovų, į komisiją buvo išrinkta Pasaulio lietuvių katalikų organizacijų sąjungos (PLKOS) įgaliotinė tarptautiniams ryšiams B. Šlepetytė-Venskuvienė.

Balandžio mėn. 2 — 3 d. d. Oxforde (Anglijoje) įvyko pirmieji WUCWO Žmogaus teisių komisijos posėdžiai. Pradedant darbą, posėdžių dienotvarkė buvo ypač plati — apimanti visų pasaulio kontinentų žmogaus teisių klausimus. Taip pat buvo nagrinėta ir sudaryta veiklos programa, priimti komisijos statutai.

WUCWO Žmogaus teisių komisija nusprendė užmegzti tampa ryši žmogaus teisių klausimais su kitomis tarptautinėmis organizacijomis ir institucijomis, kurios šioje srityje veikia, kaip: Jungtinių tautų žmogaus teisių komisija, Europos taryba, Tarptautinis katalikų organizacijų centras (O. I. C.), Vatikano komisija "Teisingumas ir taika", Amnesty International ir kt. Komisija kaupis informacijas ir dokumentaciją žmogaus teisių problemomis ir ją skleis Tarptautinei katalikų moterų organizacijų unijai priklausančių organizacijų tarpe (jeina 72 kraštais), siųs vyriausybėms, parlamentams, politinėms partijoms, Vakarų pasaulio spaudai, radijo stotims, televizijai.

Savo veikloje WUCWO komisija kreips visą galimą dėmesį į pagrindinių žmogaus teisių pažeidimus pasaulyje, stengsis padėti visoms tautoms ir ypatinai toms, kurios kenčia dėl laisvės trūkumo religinėje, kultūrinėje ir politinėje plotmėje.

Posėdžių metu konstatuota, kad daugely kraštų labai pažeidžiamas žmogaus pagrindinės teisės. Tuo klausimu WUCWO komisijos narės padarė eilę prašymų ir pateikė pasiūlymų konkrečiai akcijai.

PLKOS atstovė B. Venskuvienė kelis kartus laike posėdžių informavo dalyves apie dabartinę padėtį pavergtoje Lietuvoje, duodama konkrečių ir skubių atvejų pavyzdžius. Ji išskėlė religinį persekiojimą okupuotoje Lietuvoje, pagrindinio spaudos reikšmę kraštui ir jos nuolatinis sunkumus — komunistinei valdžiai visomis priemonėmis siekiant ją užgniaužti, paminėjo Lietuvos Helsinkio grupės veiklą ir jos narių areštus, tautos pasipriešinimą pavergėjui ir kt. PLKOS atstovės siūlymu, Tarptautinės katalikų moterų organizacijų unijos Žmogaus teisių komisija artimiausiu metu imsis tinkamų žygių ryšium su N. Sadūnaitės tragišku likimu, siekiant jos išlaisvinimo.

Grįždama iš tarptautinių posėdžių į Paryžių, PLKOS atstovė B. Venskuvienė buvo sustojusi Londone. Ten balandžio mėn.

4 d. turėjo pasitarimą su Lietuvių Katalikų šv. Onos draugijos valdyba: M. Damidavičienė, A. Krikščiūnienė ir M. Petrulienė. Šio bendro posėdžio metu B. Venskuvienė painformavo valdybos nareis apie PLKOS ir tarptautinę veiklą, taip pat apie ateinančių rudenį PLKOS ruošiamą lietuvių katalikų 70 m. veiklos sukakties minėjimą New Yorke ir apie redaguojamą lietuvių katalikų veiklos leidinį (nuo 1951 m. iki šių dienų). Posėdyje taip pat dalyvavo šv. Onos draugijos dvasinis patarėjas kun. dr. J. Sakevičius, M. I. C.

PLKOS Informacija

Diemedžio paunksmėje

ALFONSAS TYRUOLIS

*Paguoski širdi, Meile nemarioji,
Ir ją tos laimės vertą padarysi,
Kad vėl kaip saulė patektų toji,
Kur vedė iš naktų gėlmės ne syki.*

*Lyg saunos upės vilnys laikas skuba
Ir užmaršties gelmėn dienas skandina:
Pakeist greit įieško žemei kito rūbo,
Čia rožė, čia jau orchidėjų skaina.*

*Tik dieviškoj Versmėj naujai atgimęs
Suprast, kam užtemdė dieną našią
Ir Saulę paėmė tau iš žydrynės*

*Ranka nematoma, bet gailestinga:
Ji aukso raidėm žvaigždėse įrašė,
Kad Meilė, žemei žviesusi, nedingo.*

II

*O, mūsų džiaugsmo, liūdesio Leidėjau,
Atleisk už žemės skausmo supratimą menką:
Už tas mintis, kurios įtikinėjo,
Kad gal paguodos be Tavęs užtenka.*

*Ir kai jau laimę pridengė erskėčiai
Ir kaip paukštėlis kūpose ji tyro,
Kitu žvilgsniu šią dalį peržvelgt kviečia
Skubusis laikas, laurs lyg smėlis dyra...*

*Ir jei trapiu grožiu žavėjo toji,
Kurios vėl praradimas žeidė širdį,
Žinau, kaip palaimingai Tu globoji*

*Tą, kuras tik negrįstais laikais praėjęs
Pro amžių tolimas lyg šiandien girdi,
Ką mums kadaš šventai esi žadėjęs.*

III

*Gili naktis ir tolima kelionė,
O dar toliau pastogė, kur priglausti,
Ir ta širdis su meile ir malone,
Kurį skaudžioj nedalioje užjauisti.*

*Bet dangūs, kelią žvaigždėm išsigrindė,
Vis mena, tartum tyčiai šaukia:
Kad jos dalioj daugiau skaistumo spindė,
Nei žemės laimėj, žybsinčioj neįaukia.*

*Vėl būdo mintys nebeišsaičytos,
Kai, giliai naktį keisdamas iš tyko,
Naujoj žviesoj jos dalį rodė rytas:*

*Jis, jai su saule siuntęs mirties kančią,
Ją paėmė ir tamąs čia paliko,
Kad Meilė žviesių nuo dangaus pakrančių.*

P. S. Mylimos žmonos Eleutės 15 metų amžinybėn išėjimo sukalčiai atminti (1963. VI. 2. — 1978. VI. 2.).
A. T.

MŪSŲ GINTARĖLĖS

Gintarėlė Sallie Frances Jagiellaitė, Marijos ir Prano Jagielių dukra, South Holland, Ill., birželio mėnesį baigs Thornwood aukštesniąją mokyklą, kur ji yra studentų tarybos narė. Kalba ispaniškai. 1974 metais gavo Amerikos Legijono atžymėjimą. Pašventė daug valandų, dirbdama skaučių stovykloje, ir prisidėjo prie politinių rinkimų vairo. Yra Lietuvos Vyčių tautinių šokių grupės narė. Skambina pianinu. Mėgsta čiuožti, slidinėti, lietuvių ir airių tautinius šokius. Ilgametė Susivienijimo Lietuvių Amerikoje narė. Rudenį pradės studijas universitete. Chicago Lietuvos moterų klubas pristatys Sallie Frances Jagiellaitę ir jos seses gintarėles Chicago visuomenei birželio 10 d. Conrad Hilton viešbučio didžiojoje salėje.

Gintaro baliaus debutantė Janet Lynn Ruddy, Jean ir Jono Richardo Ruddy dukra, Chicago, Ill., šįmet baigia Marijos aukštesniąją mokyklą. Priklauso policijos kadetų organizacijai. Kalba ispaniškai. Lanko lituanistinę mokyklą. Yra laimėjusi taurės už precizinį jodinėjimą. Skambina pianinu, mėgsta literatūrą. Pašventė daug valandų, pagalbėdama kraujo telkimo vajuje. Jos žodžiai: "Nors nesu buvusi Lietuvoje, iš mamytės ir močiutės pasakojimų pažinau savo protėvių žemę". Janet Lynn Ruddy ruošiasi agronomijos studijoms Southern Illinois universitete.

Janet Lynn Ruddy

Humoro galia

Turintieji humoro gyslelę yra turtingi asmenys, nes humoro pajautimas padeda nepastebėti, kas nepatrauklu, pakeisti, kas nemalonu, kovoti su netikėtumais ir šypsotis nepakeliamam skausme.

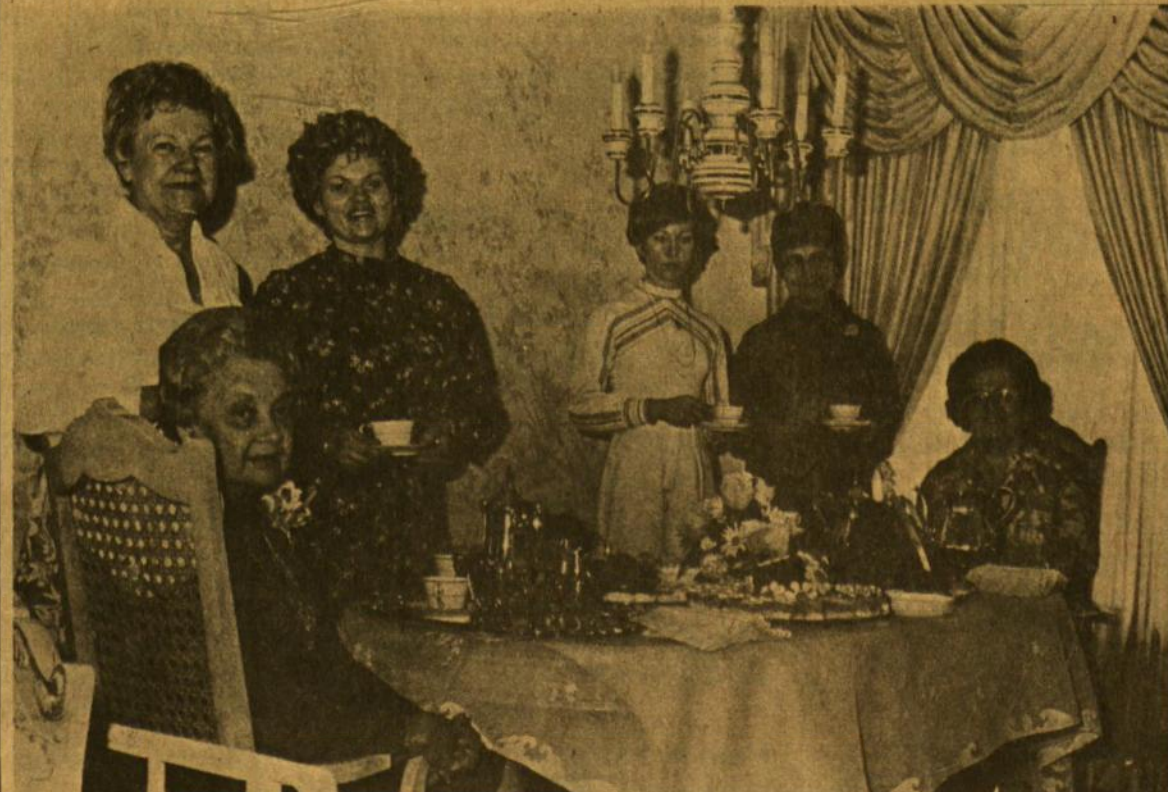
PAGERINIMAS

— Daugelyje įstaigų, — pareiškė savo kalboje naujasis firmos direktorius, — pusė žmonių dirba, o pusė dykinėja. Pas mus viskas dabar bus atvirkščiai.

— Svarbiausia, kad tėvai vaiką ant rankų nešiotų, o jaunutis sprando kaip nors ir pats užlipa.

— Gabumas be ambicijos tarytum automobilis be motoro.

D. Mahony

Chicago Lietuvos moterų klubo Gintaro baliaus debutantų susipažinimo arbatėlių rengėjos. Iš k. į d.: Bronė Kalvaitienė, klubo garbės narė, Gladys Karnienė, arbatėlės ruošėja, Praurimė Ragienė, baliaus kom. pirm., Karliė Gedutytė-Rudienė, kom. sek., Leontina Dargienė, klubo pirm., ir Sylvia Petroskienė. Arbatėlė buvo suruošta ponų Karnų namuose, Lisle, Ill.

Nuotrauka G. Janušas

DARŽOVIŲ, BET ŽALIŲ

Pavasari, kai visa gamta atbunda iš žiemos miego ir kiekvienas augalas gaivališka jėga atskleidžia savo gyvybės pumpurus gražiausiais žiedais, kai kurie žmonės, priešingai, tuo metu jaučiasi nuvarge, nusilpę ir be ūpo. Priežasčių tam yra įvairių, tačiau svarbiausia tai mūsų netinkama mityba. Ypač didelis procentas moterų nuo 15 iki 50 metų amžiaus serga tam tikro laipsnio mitybos anemija, kuri dažnai sukelia ir rimtesnes ligas. Nors mūsų mitybai ir trūksta tik keleto naudingų vitaminų ar mineralų, tačiau per ilgesnį laiką ir šis menkas trūkumas gali sukelti rimtą pavojų mūsų fizinei bei dvasinei sveikatai.

Taigi mūsų sveikatingumas dažnai priklauso nuo to, ką valgome ar ko nevalgome. Paprastai valgomieji per daug tuščių kalorijų, o per mažai naudingo maisto, kaip pvz. daržovių ar vaisių. Savo kasdieninę maisto duotį reikėtų būtinai papildyti bent keliomis daržovėmis ir, jei galima, žaliomis, nevirtomis. Mat, iš žalių daržovių mūsų organizmas gauna gyvus vitaminus ir mineralus, nepaliestus ir nepakeistus virimo temperatūros. Pasak mitybos specialistų, tai tikra saulės energija, kuri per augalus patenka į mūsų kūną.

Kopūstų pienas naujagimiams

Žinoma, ne visi mėgstame visas daržoves, tai priklauso dažniausiai nuo to, prie kurių jaunystėje pripratome. Tačiau visos daržovės naudingos ir, kaip minėjau, ne vien tik mūsų fizinei, pusę maitina ir stiprina, bet taip pat ir mūsų dvasinę sveikatą.

Daržovių veikimą į žmogaus organizmą plačiai tyrinėjęs norvegų mokslininkas Olaf Lindstrom nustatė, kaip įvairios daržovės veikia į mūsų psichiką. Jis sako, kad lapinės salotos vysto žmogaus muzikalumą, svogūnai — logišką mąstymą, morkos — melancholiją, bulvės į žmogų raminačiai veikia ir t.t.

Paprastai kiekvieno tautoj kuri nors daržovė vyrauja, pvz. amerikiečiai pamėgę kukurūzus, prancūzai — juodaknis, graikai — kavūnus, vokiečiai — kalirapes, lietuviai — bulves ir t. t. Apskritai daržovės šiandien vis labiau vertinamos ir daugiau naudojamos žalios ar sunkios pavidale. Štai, Europos klinikose naujagimiams naudojamas net kopūstų pienas. Iš kopūstų sunkos pašalinamas žalias atspalvis ir kvapas, o pridėdama sojos baltymų, šiek tiek riebalų, cukraus, druskos ir kitų medžiagų. Viską centrifuguojant, gaunasi pienas. Tokiam piene nėra laktosės ir todėl gydytojai pataria jį naudoti naujagimiams.

Kaip matom, žalias daržoves galima patiekti įvairiai paruoštus. Šeiminiškė gali plačiai panaudoti savo vaizduotę ir iš turimų daržovių paruošti daug įvairių ir skoningų patiekalų.

Štai, kad ir šiuo būdu pagamintos salotos.

Daržovių salotos

Imti: 2 nedidelius aguročius, 1 pundelį ridikėlių, 3 vidutinio didumo pamiidorus, 7 nedidelius šviežius grybus, svogūnų laišku, 1 arbat. šaukšt. peletrūnų (taragon), 3 valg. šaukšt. alyvos, 1 valg. šaukšt. citr. rūgšties, druskos.

Aguročius nuplauti, bet nenulupti, perpjauti išilgai ir plonai supjaustyti. Ridikėlius nuvalyti ir supjaustyti griežinėliais. Pamiidorus supjaustyti mažais gabaliukais. Grybus nuplauti ir plonai supjaustyti pailgiais ruoželiais. Maždaug 6 svogūnų laiškus smulkiai supjaustyti. Viską sudėti į indą, užpilti alyvos, citrinos rūgšties, prieskonių, druskos pagal skonį ir išmaišyti.

Tinka prie žuvų, mėsų.

Stefanija Stasiene